

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B) en Provinciefonds (C)

Rapport bij het Jaarverslag 2025

2026

Algemene
Rekenkamer

Vooraf

De Algemene Rekenkamer doet ieder jaar onderzoek naar de verantwoording die ministers in hun jaarverslagen afleggen over hun beleid, hun bedrijfsvoering en hun bestedingen. Dit noemen we het verantwoordingsonderzoek. Onze centrale vragen in het jaarlijkse verantwoordingsonderzoek zijn:

- Heeft het beleid de gewenste resultaten opgeleverd?
- Zijn de zaken goed geregeld op de ministeries?
- Is het geld ontvangen, besteed en verantwoord volgens de regels?

Op basis van deze vragen beschrijven wij per begrotingshoofdstuk of de verantwoordelijke ministers hun zaken op orde hebben. Zoals onze wettelijke taak voorschrijft, geven wij daarbij ook oordelen over de financiële informatie en de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Pas nadat de Staten-Generaal de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer bij de rijksrekening en de rijkssaldi-balans hebben ontvangen, kunnen zij per begrotingshoofdstuk decharge verlenen aan de verantwoordelijke minister.

Dit rapport heeft betrekking op het *Jaarverslag 2025* van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), het Gemeentefonds (B) en het Provinciefonds (C). De andere rapporten van het verantwoordingsonderzoek 2025 vindt u op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek-2025. Hier vindt u ook ons rapport *Staat van de rijksverantwoording 2025*. Hierin nemen wij de verklaring van goedkeuring van de rijksrekening op. Ook vindt u hierin een overkoepelende beschouwing over het verantwoordingsonderzoek 2025.

Inhoud

1. Onze conclusies | 5

2. Actuele ontwikkelingen en risico's | 8

2.1 Actuele ontwikkelingen | 8

2.2 Risico's (focusonderwerp Tweede Kamer 2025) | 9

3. Inzicht in geld | 11

3.1 Inkomsten en uitgaven van het ministerie | 11

3.2 Ontwikkeling van de uitgaven | 13

4. Resultaten van geld en beleid | 15

4.1 Voortgang schadeherstel en versterking Groningen | 15

4.2 Beleidsevaluaties | 24

4.3 Terugblik op eerdere Rekenkameronderzoeken | 25

4.4 Zelfrapportage minister over resultaten van beleid | 26

4.5 Taakstelling in Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk | 27

4.6 Totstandkoming beleidsinformatie | 29

5. Bedrijfsvoering | 31

5.1 Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering | 31

5.2 Oordeel over de bedrijfsvoering | 32

5.3 Opgeloste onvolkomenheden | 33

5.4 Onvolkomenheden | 33

5.5 Belangrijke risico's en aandachtspunten in de bedrijfsvoering | 35

5.6 Overheveling specifieke uitkeringen naar gemeente- en provinciefonds | 39

5.7 Totstandkoming bedrijfsvoeringsinformatie | 40

6. Geld gecontroleerd | 42

6.1 Ministerie van BZK | 43

6.2 Gemeentefonds | 46

6.3 Provinciefonds | 47

7. Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer | 48

7.1 Reactie minister van BZK | 48

7.2 Nawoord Algemene Rekenkamer | 51

Bijlagen | 52

Bijlage 1 Overzicht fouten en onzekerheden ministerie van BZK, gemeentefonds en provinciefonds 2025 | 52

Bijlage 2 Over het verantwoordingsonderzoek | 56

Bijlage 3 Literatuur | 59

Bijlage 4 Begrippenlijst | 61

Bijlage 5 Eindnoten | 62

1. Onze conclusies

Bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) waren in 2025 de uitgaven € 4.437,5 miljoen, de ontvangsten € 1.707,1 miljoen en de verplichtingen € 4.696,1 miljoen. De uitgaven aan het gemeentefonds waren € 47.701,6 miljoen en aan het provinciefonds € 4.101,8 miljoen.

De minister van BZK is verantwoordelijk voor versterking van de democratische rechtsstaat, bescherming van grondrechten van mensen, de constitutionele inrichting van Nederland, de nationale veiligheid, schadeherstel en versterking van Groningen, de bedrijfsvoering van het Rijk en de inrichting, bekostiging en het functioneren van het openbaar bestuur. De minister beheert ook het gemeentefonds en het provinciefonds.

Schadeherstel en versterking Groningen gaat langzaam maar wel zorgvuldiger

Door de jarenlange gaswinning in Groningen zijn veel gebouwen beschadigd door aardbevingen. Die moeten hersteld worden, en onveilige gebouwen moeten worden versterkt. In 2025 gingen het schadeherstel én de versterking verder. Er is bijna 2 keer zoveel fysieke schade afgehandeld als in 2024.

De minister kiest ervoor om dit zorgvuldig met bewoners te doen, ook als dat ten koste van de snelheid gaat. Alle inspanningen en de keuze voor een ruimhartige insteek van de minister leiden er (nog) niet toe dat Groningers meer tevreden zijn. Het gevoerde beleid in 2025 beoordelen we dit jaar als toereikend.

Niet zeker of digitale werkplekken snel weer beschikbaar zijn na verstoring

Het Shared Service Center-ICT, onderdeel van het ministerie van BZK, leverde in 2025 ongeveer 58.000 digitale werkplekken voor rijksambtenaren aan 9 ministeries. Die werkplekken moeten veilig en altijd beschikbaar zijn. Het risico op grote storingen door cyberaanvallen neemt de laatste jaren toe. We zien dat SSC-ICT voldoende maatregelen heeft genomen tegen verstoring of misbruik. Maar het is onduidelijk hoe lang het duurt voordat de digitale werkplekken weer beschikbaar zijn na een eventuele langdurige verstoring. Op de langere termijn vragen we ook aandacht voor de digitale soeveriniteit bij de keuze voor digitale werkplekken.

Niet zeker of omvang van het Rijk afneemt, door ontbreken doel

Het kabinet-Schoof wilde bezuinigen op de apparaatsuitgaven door minder ambtenaren en minder externe inhuur. De minister van BZK coördineert deze taakstelling aan de hand van afgesproken gemeenschappelijke uitgangspunten. Hieraan zijn geen concrete doelen of resultaatafspraken gekoppeld. De budgettaire taakstelling kan invloed hebben op de personeelsomvang van het Rijk, maar het is onzeker of het aantal fte uiteindelijk zal afnemen, omdat er geen doelen zijn opgenomen voor de omvang van de Rijksoverheid. Uit de *Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk* blijkt dat het aantal rijksambtenaren in 2025 minder sterk is gestegen dan in eerdere jaren.

Samenvattend oordeel over de financiële informatie in het Jaarverslag 2025 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Negatieve oordelen bij het totaal van de verplichtingen, het totaalbedrag voor de agentschappen en bij 1 artikel

Alle totaalbedragen in de financiële verantwoording kloppen. Het geld is echter niet altijd volgens de regels besteed. Hierdoor is ons oordeel over de totaalbedragen negatief bij de verplichtingen en de agentschappen.

Voor artikel 11 Centraal apparaat verplichtingen is ons oordeel negatief.

Samenvattend oordeel over de financiële informatie in het Jaarverslag 2025 van het Gemeentefonds

Alle oordelen zijn positief

Alle totaalbedragen in de financiële verantwoording kloppen en het geld is volgens de regels besteed.

Ook voor de artikelen zijn onze oordelen positief.

Samenvattend oordeel over de financiële informatie in het Jaarverslag 2025 van het Provinciefonds

Alle oordelen zijn positief

Alle totaalbedragen in de financiële verantwoording kloppen en het geld is volgens de regels besteed.

Ook voor de artikelen zijn onze oordelen positief.

Onvolkomenheden bij ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bestaande onvolkomenheid	2022	2023	2024	2025	
1. Inkoopbeheer Nationaal Coördinator Groningen			×	×	►
Nieuwe onvolkomenheid					
2. Inkoopbeheer SSC-ICT				×	
Opgeloste onvolkomenheid					
3. Rijksbreed IT-beheer	×	×	×	✓	

✗ Onvolkomenheid

✗ Ernstige onvolkomenheid

✓ Opgelost: de maatregelen die zijn uitgevoerd om de onvolkomenheid op te lossen, werken

► De minister heeft afgelopen jaar vooruitgang geboekt in het oplossen van de onvolkomenheid

|| De minister heeft afgelopen jaar weinig tot geen vooruitgang geboekt in het oplossen van de onvolkomenheid

Verder in het rapport

- Hoofdstuk 2 Actuele ontwikkelingen en risico's
- Hoofdstuk 3 Inzicht in geld
- Hoofdstuk 4 Resultaten van geld en beleid
- Hoofdstuk 5 Bedrijfsvoering
- Hoofdstuk 6 Geld gecontroleerd
- Hoofdstuk 7 Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer

2.

Actuele ontwikkelingen en risico's

2.1 Actuele ontwikkelingen

De minister van BZK is verantwoordelijk voor een breed takenpakket, waaronder versterking van de democratische rechtsstaat, bescherming van grondrechten van mensen, de constitutionele inrichting van Nederland, de nationale veiligheid, schadeherstel en versterking van Groningen, de bedrijfsvoering van het Rijk en de inrichting, bekostiging en het functioneren van het openbaar bestuur. De minister is ook beheerder van het gemeentefonds en het provinciefonds.

Op het beleidsterrein van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan. De minister van BZK moet zorgen voor een goed bestuur en het goed functioneren van de rechtsstaat. De minister heeft verschillende wetsvoorstellen ingediend die zijn gericht op het openbaar bestuur. Zo is in mei 2025 het wetsvoorstel van de Wet op de politieke partijen naar de Tweede Kamer gestuurd, en in januari 2026 het wetsvoorstel Bevorderen integriteit decentraal bestuur. Ook is er sinds november 2025 een rijksbrede integriteitscommissie, die is opgenomen in de CAO Rijk van 2025.

In maart 2026 publiceerden wij het dashboard *Blik op Nederland: Dashboard Doelen en Resultaten* (Algemene Rekenkamer, 2026). In dit dashboard hebben wij in 10 beleidsthema's een aantal indicatoren samengebracht. Deze indicatoren meten een resultaat voor doelen waar de Rijksoverheid zich op enige wijze aan verbonden heeft. Verschillende indicatoren laten de ontwikkelingen zien van onderwerpen die onder de verantwoordelijkheid van de minister van BZK vallen.

Zo is een van die indicatoren de Rule of Law-index. De Rule of Law-index is een globale ranglijst die meet hoe de rechtstaat functioneert. In 2016 scoorde Nederland 0.86, en 0.83 in 2024. Nederland staat daarmee wereldwijd op plek 8. Daarnaast blijkt, uit onderzoek van het CBS, dat maar 31,3% van de personen van 15 jaar of ouder vertrouwen heeft in de Tweede Kamer. In 2023 geeft 10,8% van de personen van 15 jaar of ouder aan in de afgelopen 12 maanden discriminatie te hebben ervaren, blijkt uit de Veiligheidsmonitor van het CBS (Algemene Rekenkamer, 2026).

2.2 Risico's (focusonderwerp Tweede Kamer 2025)

De Tweede Kamer heeft voor de verantwoording over 2025 als focusonderwerp gekozen: risico's voor de goede inning en besteding van belasting- en premiegeld. De ministers besteden hier extra aandacht aan in de jaarverslagen. De minister van BZK heeft in zijn jaarverslag de volgende risico's benoemd.

Tabel 1 *Risico's voor de goede inning en besteding van belasting- en premiegeld volgens de minister van BZK*

Risico	Toelichting	Bedrag
Weerbaarheid van bestuur	Politieke ambtsdragers kunnen te maken krijgen met agressie, intimidatie en bedreiging, waardoor zij hun ambt niet zonder druk kunnen vervullen.	Niet genoemd
Digitale weerbaarheid	Veiligheid en digitale autonomie van Nederland worden bedreigd door o.a. cyberaanvallen. Als overheidssystemen uitvallen, of niet meer werken zoals bedoeld, kunnen burgers en ondernemers in de problemen komen.	Niet genoemd
Onvoldoende capaciteit, middelen en slagkracht	Door krapte op de arbeidsmarkt staat beschikbare capaciteit onder druk, zowel bij het Rijk als bij decentrale overheden. Dit kan ertoe leiden dat beleid later of minder wordt uitgevoerd dan beoogd.	Niet genoemd

Wij vinden de risico's die de minister in zijn top 3 noemt herkenbaar.

In aanvulling op de risico's van de minister zien wij:

- dat integriteit kwetsbaar is. De minister van BZK heeft een coördinerende rol voor het integriteitsbeleid binnen de rijksoverheid. Als er onvoldoende kaders zijn en aandacht is voor integriteit, bestaat het risico dat zich integriteitsschendingen voordoen. Dit schaadt het publieke vertrouwen en de legitimiteit van beleid.
- dat de aanpak van desinformatie tekortschiet. Daardoor bestaat het risico op buitenlandse inmenging en een toename van wantrouwen in instituties en polarisatie in de maatschappij.
- dat inkoop van IV-middelen decentraal en gefragmenteerd plaatsvindt op lokaal, provinciaal en nationaal niveau. Meer regie en sturing op deze uitgaven kan leiden tot besparingen.

3.

Inzicht in geld

3.1 Inkomsten en uitgaven van het ministerie

Het ministerie van BZK heeft in 2025 € 4.437,5 miljoen uitgegeven. Dit is 1,22% van de totale rijksuitgaven over 2025. Daarnaast is het verplichtingen aangegaan voor € 4.696,1 miljoen. De ontvangsten bedroegen € 1.707,1 miljoen. De aantallen fte's zijn gebaseerd op gegevens van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De Algemene Rekenkamer heeft deze gegevens beoordeeld op aannemelijkheid.

Vanuit het gemeentefonds zijn in 2025 uitgaven gedaan voor € 47.701,6 miljoen. Dit is 12,66% van de totale rijksuitgaven over 2025. Daarnaast zijn verplichtingen aangegaan voor € 47.702,0 miljoen. De ontvangsten bedroegen € 47.701,6 miljoen.

Vanuit het provinciefonds zijn in 2025 uitgaven gedaan voor € 4.101,8 miljoen. Dit is 1,11% van de totale rijksuitgaven over 2025. Daarnaast zijn verplichtingen aangegaan voor € 4.118,3 miljoen. De ontvangsten bedroegen € 4.101,8 miljoen.

Tabel 2 Ministerie van BZK in miljoenen € en aantallen fte's

	2023	2024	2025
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties			
Verplichtingen	9.831	11.437	4.696
Uitgaven	9.604	10.925	4.438
Ontvangsten	1.060	1.552	1.707
Fte's	13.445	14.908	14.005

	2023	2024	2025
B Gemeentefonds			
Verplichtingen	41.411	44.108	47.702
Uitgaven	42.205	43.836	47.702
Ontvangsten	42.205	43.836	47.702
C Provinciefonds			
Verplichtingen	3.130	3.954	4.118
Uitgaven	3.130	3.954	4.102
Ontvangsten	3.130	3.954	4.102

De uitgaven van het begrotingshoofdstuk VII waren in 2025 € 6.488 miljoen lager dan 2024. Voor het gemeentefonds waren de uitgaven in 2025 € 3.866 miljoen hoger. Voor het provinciefonds waren de uitgaven in 2025 € 147 miljoen hoger. Tabel 3 laat zien op welke artikelen de uitgaven gedaan worden en hoe ze zijn veranderd ten opzichte van vorig jaar. Door afrondingsverschillen komt de som van de individuele getallen niet altijd precies overeen met het totaal.

Tabel 3 Ministerie van BZK verschillen in gerealiseerde uitgaven tussen 2024 en 2025 in miljoenen €

Begrotingsartikel	2024	2025	Vershil
1. Openbaar bestuur en democratie	521	86	-435
2. Nationale Veiligheid	502	558	56
3. Woningmarkt	6.546	0	-6.546
4. Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit	1.448	0	-1.448
5. Ruimtelijke ordening en Omgevingswet	157	0	-157
6. Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving	524	603	79
7. Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid	71	94	24
9. Uitvoering Rijksvastgoedbeleid	199	0	-199
11. Centraal apparaat	891	1.116	225
12. Algemeen	66	14	-52
13. Nog onverdeeld	0	0	0
14. Slavernijverleden: fonds en herdenkingscomité	0	8	8
15. Een veilig Groningen met perspectief	0	1.956	1.956
Totaal	10.925	4.438	-6.488

Begrotingsartikel	2024	2025	Vershil
1. Gemeentefonds	43.836	47.702	3.866
Totaal	43.836	47.702	3.866

Begrotingsartikel	2024	2025	Vershil
1. Provinciefonds	3.954	4.102	147
Totaal	3.954	4.102	147

Voor het begrotingshoofdstuk VII zien we de grootste verschillen bij de artikelen die zijn overgeheveld naar de begroting van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en bij artikel 15. Een veilig Groningen met perspectief die van de begroting van het ministerie van EZK naar het ministerie van BZK zijn overgebracht. Daarnaast zien we het grootste verschil bij artikelen 1. Openbaar bestuur en democratie. De middelen voor Regio Deals en het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid zijn overgeheveld naar de begroting van het ministerie van VRO.

Bij het gemeentefonds bestaat het verschil door onder andere de toekenning van accres tranches, de toekenning van loon- en prijsontwikkeling en de toevoeging van nieuwe decentralisatie-uitkeringen in de loop van het jaar.

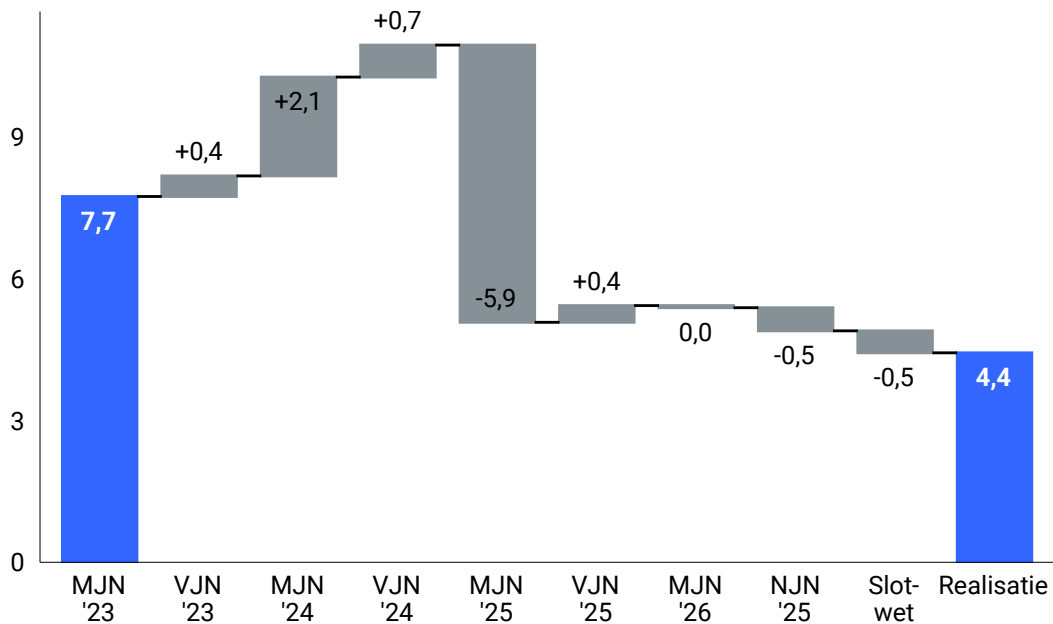
3.2 Ontwikkeling van de uitgaven

Deze paragraaf biedt extra uitleg over de uitgaven van 2025 voor het ministerie van BZK. We kijken terug op de ontwikkelingen van de uitgaven over de afgelopen 3 jaar, van de Miljoenennota 2023 tot het jaarverslag 2025. Daarna benoemen we de 3 belangrijkste veranderingen die deze ontwikkeling hebben veroorzaakt.

Figuur 1 De ontwikkeling van de geraamde uitgaven in 2025 voor het ministerie van BZK.

Omvang begroting BZK per saldo lager door herschikking beleidsterrein

Geraamde uitgaven in miljarden €

Bron: De standen komen uit de verticale toelichtingen vanaf de Miljoenennota 2023

Figuur 1 laat zien hoe de uitgaven van 2025 per begrotingsmoment zijn veranderd. Bij de Miljoenennota 2023 was het plan om € 7.716 miljoen uit te geven voor het begrotingshoofdstuk van BZK. Bij het jaarverslag 2025 waren de uitgaven uiteindelijk € 4.438 miljoen.

In 2024 is de verantwoordelijkheid voor het herstel van Groningen overgekomen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). De verantwoordelijkheid voor volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en het Rijksvastgoedbedrijf is overgegaan naar de nieuwe minister van VRO. De grootste wijzigingen in de uitgaven voor het ministerie van BZK betreffen de technische verwerking van deze wijzigingen in de begroting van 2025.

In dezelfde periode zijn de uitgaven voor het gemeentefonds en het provinciefonds gestegen als gevolg van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product en de daaruit voortvloeiende toekenning van accres tranches.

4.

Resultaten van geld en beleid

- De minister van BZK ging afgelopen jaar verder met de herstel- en versterkingsoperatie in Groningen. In 2025 is bijna 2 keer zoveel schade vergoed als in 2024. En eind 2025 was ongeveer twee derde van de huizen versterkt.
- De minister heeft in 2025 gewerkt aan het vereenvoudigen en beter coördineren van de inkoop van de rijksoverheid. De nieuwe rijksbrede inkoopstrategie verschijnt naar verwachting in 2026.
- Het kabinet-Schoof wilde bezuinigen op de apparaatsuitgaven door minder ambtenaren en minder externe inhuur. De minister van BZK coördineert deze taakstelling. Uit de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk blijkt dat het aantal rijksambtenaren in 2025 minder sterk is gestegen dan in eerdere jaren.

4.1 Voortgang schadeherstel en versterking Groningen

Vorig jaar onderzochten we in ons verantwoordingsonderzoek het beleid dat de minister van BZK voerde om de uitvoering van de schadeafhandeling en versterkingsoperatie in Groningen 'milder, menselijker en makkelijker' te maken. Dit jaar onderzoeken we de voortgang van dit beleid in 2025.

Jarenlang heeft er in Groningen gaswinning plaatsgevonden. Als gevolg daarvan hebben rondom de gasvelden in Groningen en Noord-Drenthe aardbevingen plaatsgevonden, die schade aan gebouwen hebben aangericht. Op 19 april 2024 is in lijn met een besluit van het kabinet het Groninger-gasveld 'definitief gesloten'. Ook na sluiting van het gasveld kan de voormalige gaswinning nog tot aardbevingen leiden.

Woningen met schade moeten hersteld worden (het fysieke schadeherstel), en onveilige huizen moeten versterkt worden (de versterkingsoperatie). De schade en onveilige woningen, en de eerdere aanpak van versterking en schadeafhandeling, hebben ervoor gezorgd dat veel Groningers het vertrouwen in de overheid zijn verloren.

Het kabinet reageerde op 25 april 2023 op het eindrapport van de Parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen (Commissie Van der Lee) *Groningers boven gas*. Het kabinet bood aan gedupeerden, voor wie de gaswinning en de afhandeling van de gevolgen tot fysieke, mentale en sociale schade heeft geleid, zijn excuses aan. Onder de noemer Nij Begun werd daarna gestart met een vernieuwde aanpak: 50 maatregelen om het vertrouwen te herstellen, te bouwen aan herstel en aan economisch perspectief voor de regio, en het sociale en mentale welzijn van de inwoners van het aardbevingsgebied te bevorderen.

Ook voor de introductie van deze maatregelen was het doel van het kabinet om schade af te handelen en huizen te versterken. Dit doel heeft het kabinet nog steeds. Een belangrijk doel van de maatregelen is om de schadeafhandeling en de uitvoering van de versterking 'milder, menselijker en makkelijker' te maken. Het beleid dat de minister voert voor de uitvoering van de schadeafhandeling en versterking draagt op verschillende manieren bij aan het vergroten van de brede welvaart in het aardbevingsgebied. Zo dragen een betere kwaliteit van woningen en meer vertrouwen in de overheid allebei bij aan brede welvaart.

Verantwoordingsonderzoek 2024 ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Ons vorige onderzoek maakte duidelijk dat de operatie niet zonder problemen verliep en dat de voortgang moeizaam was. Een groot aantal gebouwen moest in daaropvolgende jaren nog hersteld en/of versterkt worden en de operatie verliep niet volgens planning. Ons onderzoek richtte zich op 11 van de 50 maatregelen van Nij Begun. Daaruit bleek:

- De invulling van een aantal (onderdelen van) maatregelen was nog niet bekend. Ook was het niet duidelijk op welke termijn dit wel het geval zou zijn.
- De doelstellingen voor een milde, menselijke en makkelijke uitvoering van het beleid waren niet uitgewerkt in meetbare doelen.

De aanpassingen aan het beleid hadden voor meer vertraging en onduidelijkheid voor bewoners gezorgd. Daarom was onze aanbeveling geen nieuwe aanpassingen te doen in beleid met betrekking tot de herstel- en versterkingsoperatie die weer voor verdere vertraging en onzekerheid zouden kunnen zorgen.

We constateerden dat:

- eind 2024 de meeste van de onderzochte maatregelen van Nij Begun gefaseerd waren ingevoerd;
- de concrete schadeafhandeling na een terugval in 2023 weer op gang was gekomen. Het aantal schadevergoedingen nam toe, maar de nieuwe regeling 'daadwerkelijk herstel' kwam nog niet van de grond;
- de oorspronkelijke doelstelling om in 2028 klaar te zijn met de versterking was losgelaten.

De minister van BZK heeft in 2025 ruim € 1,9 miljard uitgegeven aan de operatie in Groningen. Voor de schadeafhandeling is € 944 miljoen uitgegeven en voor de versterkingsoperatie € 809 miljoen. Met Nij Begun heeft het kabinet toegezegd dat de schadeafhandeling en versterking door zullen gaan, koste wat kost en zo lang als nodig.

Conclusie van dit onderzoek

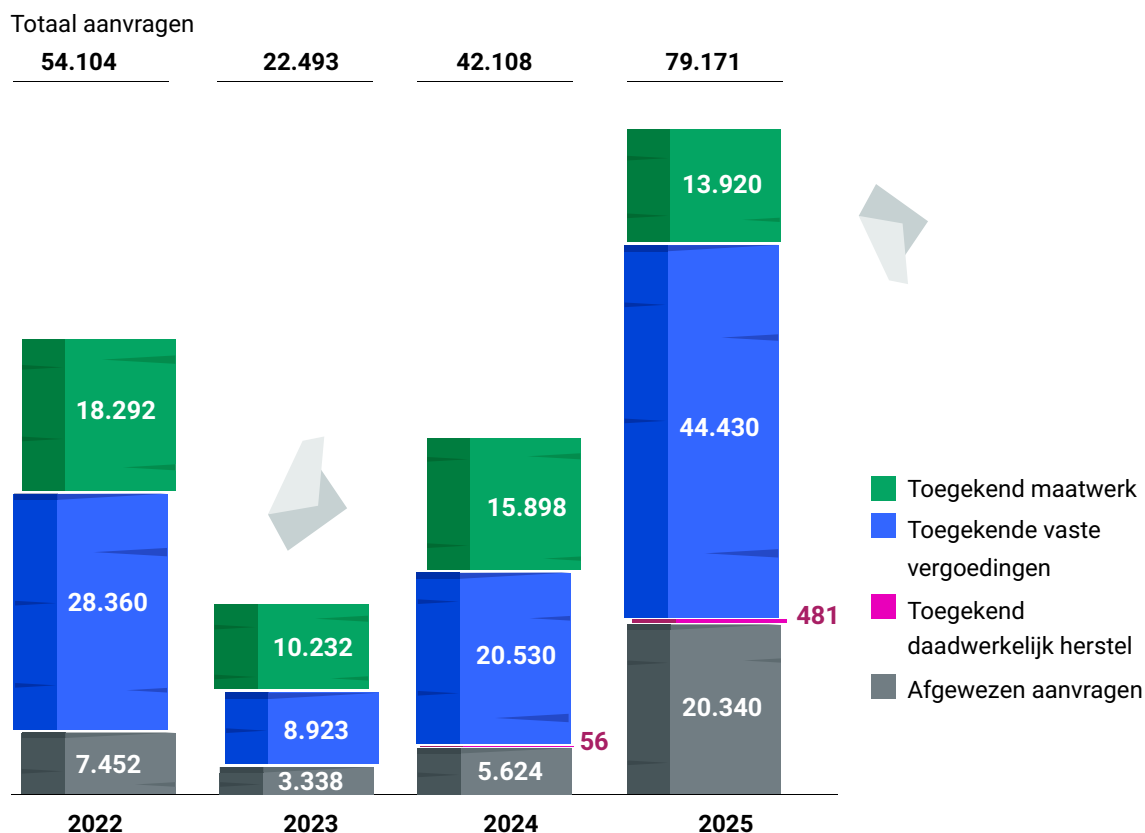
In dit onderzoek hebben we gekeken naar de voortgang van de fysieke schadeafhandeling en van de versterkingsoperatie in Groningen in 2025. Ook hebben we gekeken wat de minister heeft gedaan met de aanbeveling van ons vorige onderzoek uit 2024. Verder hebben we gekeken naar de voortgang op de maatregelen die we vorig jaar ook onderzochten en wat de invulling is van 'milder, menselijker en makkelijker' werken en of de minister dat in de gaten houdt. We concluderen dat er in 2025 duidelijk voortgang was in de fysieke schadeafhandeling én in de versterking van woningen in het aardbevingsgebied. We concluderen ook dat in de uitvoering voorrang wordt gegeven aan zorgvuldigheid boven snelheid met betrekking tot de omgang met burgers.

Er is in 2025 bijna 2 keer zoveel fysieke schade afgehandeld als in 2024

Door aardbevingen is bij veel huizen en gebouwen schade ontstaan. Dit noemen we fysieke schade. In 2025 zijn er bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) 79.171 aanvragen voor fysieke schade afgehandeld. Het IMG heeft in 2025 bijna 2 keer zoveel van die aanvragen afgehandeld als in 2024 (zie figuur 2).

Figuur 2 Afhandeling van aanvragen voor fysieke schade door het IMG per jaar (aantallen)

In 2025 is bijna 2 keer zoveel fysieke schade als in 2024 afgehandeld in Groningen

Eigenaren kunnen een aanvraag indienen bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) voor het afhandelen van fysieke schade. Ze kunnen kiezen voor schadeafhandeling zonder onderzoek naar de oorzaak van de schade: een vaste schadevergoeding (€ 10.000), of ‘daadwerkelijk herstel’, waarbij ze geen geldbedrag ontvangen maar de schade hersteld wordt door een aannemer (tot maximaal € 60.000). Ze kunnen er ook voor kiezen dat er wel onderzoek wordt gedaan (maatwerk, zonder maximum), waarbij gekozen kan worden tussen een vergoeding en herstel van de schade. Niet alle aanvragen worden toegekend. Omdat het IMG de schade afhandelt op basis van aanvragen, en niet zelf op zoek gaat naar schade om af te handelen, kan het IMG zijn werk moeilijk vooruit plannen. Bovendien kunnen er nog steeds nieuwe aardbevingen plaatsvinden, waardoor er weer nieuwe schade kan ontstaan, waarvoor eigenaren een vergoeding of herstel kunnen aanvragen. Zo ontving het IMG na een aardbeving in november 2025 veel nieuwe schademeldingen.

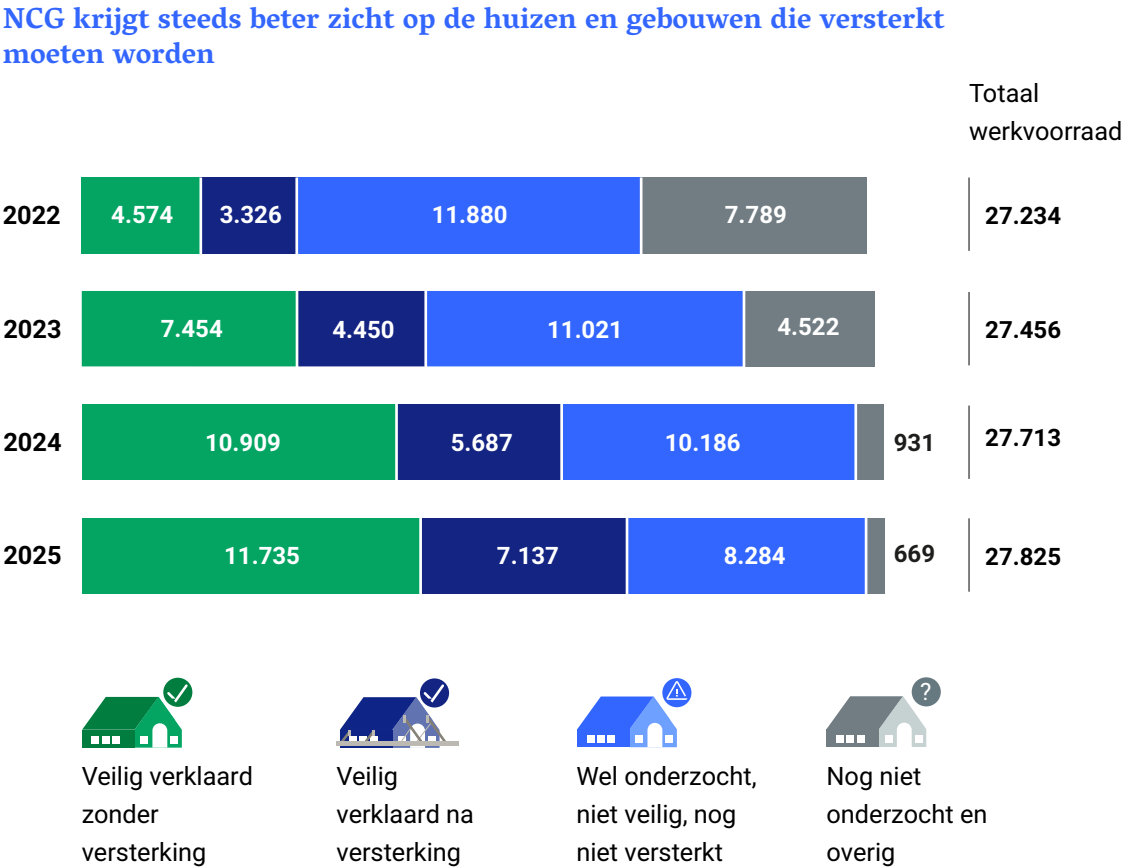
Het IMG streeft ernaar de aanvragen voor schadeafhandeling met onderzoek naar de schadeoorzaak binnen 182 dagen af te handelen. In 2025 duurde dat gemiddeld 239 dagen (in 2024 was het 277 dagen). Voor het afhandelen van aanvragen voor een vaste vergoeding streeft het IMG naar 56 dagen. Dit duurde in 2025 gemiddeld 32 dagen (IMG, 2026).

Als eigenaren geen vergoeding voor of herstel van hun schade aanvragen, weet het IMG niet dat er schade is. Met de voorgestelde wijziging van de Wet Groningen kan het IMG na inwerkingtreding in 2026 zelf eigenaren benaderen die geen aanvraag hebben gedaan, bijvoorbeeld omdat ze dat niet willen of kunnen. Hiermee komen ook deze schades in beeld en kunnen ze worden afgehandeld. Zo is het IMG niet meer helemaal afhankelijk van aanvragen voor schadeafhandeling en krijgen ze een beter beeld van hoeveel schade er nog afgehandeld moet worden. Bovendien probeert het IMG zo iedereen in staat te stellen om te krijgen waar hij recht op heeft.

Eind 2025 was ruim 67% van de adressen in de versterkingsopgave veilig

Niet alle gebouwen in het aardbevingsgebied zijn veilig. Gebouwen die vanwege aardbevingen als onveilig zijn beoordeeld, moeten worden versterkt. De Nationaal Coördinator Groningen (NCG) organiseert deze versterkingsoperatie. In figuur 3 is de voortgang van de versterkingsoperatie in 2025 in beeld gebracht.

Figuur 3 Totaalstand van de versterkingsoperatie aan het einde van het jaar (aantal adressen)

Eind 2025 was bij NCG in beeld dat in totaal van 27.825 adressen de veiligheid moest worden onderzocht en zo nodig verbeterd. Eind 2025 was van 11.735 adressen na onderzoek vastgesteld dat die veilig zijn. 7.137 adressen zijn veilig, nadat daar werkzaamheden voor zijn verricht. Er zijn nog 8.284 adressen waaraan werk moet worden verricht. Dat is een derde van het totaal. In 2025 steeg het aandeel dat veilig is van 60% naar ruim 67%: een toename van 7 procentpunt.

Bij de start van Nij Begun had NCG nog als doel dat in 2028 alle gebouwen veilig zouden zijn. In 2024 liet NCG dit doel los. NCG schat nu in dat tussen 2030 en 2032 alle gebouwen veilig zijn gemaakt, maar kan niet precies zeggen wanneer het zo ver is. Deze verwachting is gebaseerd op een inschatting waarbij NCG rekening houdt met de risico's en vertragingen die bij elk individueel versterkingsproject kunnen optreden. Van de 669 adressen die nog in de categorie 'nog niet onderzocht en overig' vallen (zie figuur 3), heeft NCG bij 253 adressen het dossier gesloten. Niet omdat de gebouwen veilig zijn, maar NCG geeft als reden dat de eigenaar niet meewerkt aan de versterking. Als de doelstelling van de minister is om alle gebouwen veilig te maken teneinde schade te voorkomen, kan het sluiten van het dossier niet het eindpunt van de operatie zijn.

In de uitvoering wordt zorgvuldiger met burgers omgegaan

Een belangrijk doel van de Nij Begun-maatregelen is om de schadeafhandeling en de uitvoering van de versterking 'milder, menselijker en makkelijker' te maken. De 11 maatregelen die we hebben onderzocht zijn in 2025 allemaal verder uitgewerkt en/of uitgevoerd en dragen bij aan een zorgvuldigere uitvoering.

Bij het IMG betekent 'mild' dat schade ruimhartig wordt vergoed en dat bij de beoordeling van fysieke schade het onderzoek naar de oorzaak deels wordt losgelaten. 'Menselijk' betekent een persoonlijke benadering en direct contact. 'Makkelijk' betekent dat processen worden ontwikkeld vanuit de burger en het IMG voortvarend dingen oppakt.

- Zo is er in 2025 minder schade afgehandeld waarbij onderzoek naar de schade-oorzaak werd gedaan dan in 2024 (zie figuur 2).
- Ook werden in 2025 481 aanvragen toegekend voor daadwerkelijk herstel van woningen of gebouwen. In 2024 waren dat er – zo kort na invoering – 56.
- In 2024 verhoogde het IMG de vaste eenmalige vergoeding van € 5.000 naar € 10.000. Sinds september 2025 heeft het IMG de aanvullende vaste vergoeding volledig ingevoerd. Degenen die eerder een vergoeding lager dan € 10.000 hadden ontvangen, kunnen een aanvulling krijgen tot dat bedrag. Er werden in 2025 37.019 aanvragen voor deze aanvullende vergoeding toegekend.

Het is een politieke keuze om minder onderzoek te doen naar de schadeoorzaak, milde beoordelingen te doen en ruimhartig schade te vergoeden, en daarmee het risico te lopen op het uitkeren van te hoge vergoedingen en het vergoeden van schade die niet veroorzaakt is door bevingen. Deze werkwijze brengt mogelijk ook risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik met zich mee. We hebben daar over 2025 geen nader onderzoek naar gedaan.

De NCG vult het doel van 'milder, menselijker en makkelijker' in als 'naast de bewoners staan.'

- Door de inzet van bewonersbegeleiders onderhoudt NCG contact met de bewoners.
- NCG organiseert ook bewonersparticipatie in dorpen om rekening te kunnen houden met de behoeften van bewoners.
- Een ander voorbeeld is dat NCG bewoners in de dorpenaanpak informatie geeft over plannen en uitvoering op het moment dat bewoners ernaar vragen en niet op een door NCG bepaald moment.
- Voor de bewoners wiens huis wordt versterkt, heeft de NCG een website, Mijn NCG, waar alle belangrijke informatie en documenten bij elkaar staan zodat de bewoner de voortgang in de gaten kan houden. De toegang tot Mijn NCG is in 2025 uitgebreid tot 6.500 (van de beoogde 7.500) bewoners van wie het huis nog versterkt moet worden.

Het IMG en de NCG zien geen toename in vertrouwen en tevredenheid

In ons vorige onderzoek concludeerden we dat de minister niet kon zien of de schadeafhandeling en de versterking 'milder, menselijker en makkelijker' werden. We zien daar nu de uitwerking van. Los van de voortgang in de schadeafhandeling en versterking, verwacht de minister dat zo'n zorgvuldigere uitvoering uiteindelijk resulteert in meer tevredenheid en vertrouwen onder de bewoners. IMG en NCG meten het vertrouwen en de tevredenheid. Maar de minister geeft niet aan hoe hij de uitkomsten beoordeelt.

Het IMG heeft in januari 2025 voor het eerst een vragenlijst uitgezet onder mensen die een aanvraag hadden gedaan. Hierin worden bewoners gevraagd het IMG op verschillende punten te waarderen. De resultaten staan in de eerste publicatie van de monitor Bouwen aan herstel, uit mei 2025. Hieruit kwam een gemiddelde score van 6.6 uit 10 op tevredenheid met het IMG. De monitor laat onder andere ook zien wat de waardering is per regeling, per manier waarop mensen contact hebben gehad met het IMG en bij mensen wiens aanvraag werd afgewezen. Door deze meting regelmatig te

herhalen, zal het IMG uiteindelijk kunnen zien hoe de tevredenheid en het vertrouwen zich ontwikkelen. Doordat er pas 1 monitor is gepubliceerd, is hier nu nog niets over te zeggen.

NCG meet het behalen van het doel van 'milder, menselijker en makkelijker' met bewonerstevredenheidsonderzoeken (bto). In september 2025 heeft NCG dit onderzoek voor de derde keer uitgevoerd. Het onderzoek laat zien dat de algemene tevredenheid over de dienstverlening van NCG door betrokken bewoners met gemiddeld 4.9 uit 10 ongeveer gelijk is beoordeeld als in de voorgaande metingen in 2023 en 2024. Er zijn wel verbeteringen zichtbaar op specifieke onderdelen. Zo blijkt uit het onderzoek dat bewoners steeds meer begrip hebben voor besluiten die NCG neemt en dat ze de redenen achter die besluiten beter begrijpen. Ook wordt het persoonlijke contact met de bewonersbegeleider gewaardeerd (menselijk) en vinden bewoners de brieven van NCG nu begrijpelijk (makkelijk). Naarmate mensen verder in het versterkingsproces zitten, is de beoordeling iets hoger.

Kortom, in de monitoring van het IMG en NCG is nog niet te zien dat een zorgvuldigere uitvoering tot meer tevredenheid en vertrouwen onder bewoners leidt. Deels komt dit doordat de monitoring pas kort op gang is. Ook is het de vraag of een 'mildere, menselijkere en makkelijker' uitvoering tot hogere scores op tevredenheid en vertrouwen leidt als mensen dit helemaal verloren zijn. De minister geeft niet aan naar welke cijfers voor tevredenheid en vertrouwen hij streeft.

Geen grote beleidswijzigingen in 2025

Vorig jaar constateerden we dat beleidswijzigingen kunnen leiden tot vertraging en tot onduidelijkheid voor bewoners. We zien dat er in 2025 geen beleidswijzigingen zijn geweest. Wel is in de uitvoering de aanpak soms aangepast. De minister heeft bewust gekozen de verduurzaming (isolatie en ventilatie) van huizen steeds meer onderdeel van de versterkingsoperatie te laten zijn. Dit kan leiden tot enige vertraging. Dit nadeel is afgewogen tegen het voordeel voor bewoners dat ze maar 1 keer ingrijpende werkzaamheden aan hun huis hebben.

Conclusie

In 2023 begon het kabinet met een nieuwe aanpak voor Groningen onder de noemer Nij Begun: een pakket met 50 maatregelen voor schadeherstel, versterking en perspectief. Voor deze hele operatie is in 2025 ruim € 1,9 miljard uitgegeven, waarvan € 944 miljoen voor de schadeafhandeling, € 809 miljoen voor de versterkingsoperatie en het overige deel voor perspectief. Naast het vergoeden en herstellen van schade en het versterken van gebouwen, is een belangrijk doel van de maatregelen om de

schadeafhandeling en de uitvoering van de versterking milder, menselijker en makkelijker te maken.

Vorig jaar constateerden we dat:

- eind 2024 de meeste maatregelen van Nij Begun gefaseerd waren ingevoerd;
- de schadeafhandeling na een terugval in 2023 weer op gang was gekomen met nieuwe regelingen voor fysieke schade;
- de oorspronkelijke doelstelling om in 2028 klaar te zijn met de versterking was losgelaten.

Dit jaar zien we voortgang in de fysieke schadeafhandeling én in de versterking.

De verwachtingen rond de operatie zijn hooggespannen. De minister heeft 2 doelstellingen: (1) de operatie moet snel worden uitgevoerd en (2) de operatie moet 'milder, menselijker en makkelijker' worden uitgevoerd. Dat gaat niet altijd samen. De minister heeft gekozen voor zorgvuldigheid ('milder, menselijker en makkelijker') ook als dat soms ten koste van de snelheid gaat. We zien dat in de uitvoering en voorbereiding van werkzaamheden rekening wordt gehouden met de wensen en behoeften van de Groningers. Maar dit vertaalt zich nog niet in hogere tevredenheidsscores.

Het oordelen over de voortgang is lastig, mede omdat de einddatum voor de versterking is losgelaten. De operatie gaat koste wat kost door en zolang het duurt. Het is van belang dat de minister grip houdt op de voortgang, zodat de operatie zo spoedig mogelijk wordt afgerond.

Oordeel over de beleidsresultaten

In dit onderzoek hebben we getoetst in hoeverre de resultaten van het gevoerde beleid van de minister voldoen aan de daaraan te stellen normen. Op grond daarvan hebben we een oordeel gegeven op een vijfpuntsschaal: goed, toereikend, matig, zorgelijk of zeer zorgelijk. We houden hierbij ook rekening met de context.

We zien dat er flinke voortgang is in de schadeafhandeling en versterking. We zien ook dat er nog veel werk te doen is. De politieke belofte is dat alle huizen veilig worden en alle schade wordt afgehandeld. We zien dat er werk is gemaakt van het 'milder, menselijker en makkelijker' werken. We zien nog niet dat dit zich vertaalt in een grotere tevredenheid en meer vertrouwen van de Groningers.

De resultaten van het gevoerde beleid in 2025 voor de schadeafhandeling en de versterking in Groningen beoordelen wij als toereikend.

Oordeel

4.2 Beleidsevaluaties

Goede evaluaties van beleid zijn essentieel voor de verantwoording over geld en resultaten. Elke begroting bevat een Strategische Evaluatie Agenda (SEA). Dit is een overzicht van de evaluaties die de minister heeft laten uitvoeren en die nog gepland staan.

Voor de controlerende taak van het parlement is de SEA een belangrijk instrument, omdat het inzichtelijk maakt hoe het beleid is geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. De SEA voor het ministerie van BZK is te vinden in de begroting en online op <https://evaluaties.rijksfinancien.nl>.

In juni 2025 is naar aanleiding van het verantwoordingsonderzoek 2024 middels de motie Sneller/Van der Lee/Grinwis verzocht om de verantwoordelijkheid voor het rijksinkoopbeleid te beleggen bij de minister van BZK, een plan van aanpak op te stellen om het aantal onvolkomenheden dat gerelateerd is aan inkoopbeheer significant terug te dringen, en de Tweede Kamer hier voor het einde van het jaar over te informeren.

In dezelfde maand heeft de minister van BZK de periodieke rapportage over begrotingsartikel 7 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid voorzien van een kabinetsreactie en aangeboden aan de Tweede Kamer (BZK, 2025a).

De minister heeft daarnaast op 10 oktober 2025 de Tweede Kamer geïnformeerd over de evaluatie van de rijksbrede inkoopstrategie *Inkopen met Impact* en de wijze waarop hij met de bevindingen en aanbevelingen voornemens is om te gaan (BZK, 2025b). Zo geeft hij aan de aanbeveling om taken en verantwoordelijkheden in het rijksinkoopbeleid te concretiseren, op te volgen en te werken aan een herinrichting van het stelsel.

De Tweede Kamer heeft ons naar aanleiding van de motie-Van Vroonhoven/Vermeer gevraagd de kwaliteit van een (selectie van) recente periodieke rapportages te beoordelen. In onze publicatie *Evaluaties evalueren – naar betere inzichten en effectiever gebruik van periodieke rapportages*, die we ook op Verantwoordingsdag 2026 uitbrengen, staan de overkoepelende conclusies en aanbevelingen.

4.3 Terugblik op eerdere Rekenkameronderzoeken

Rijksbreed inkopen

De minister van BZK is verantwoordelijk voor het rijksinkoopbeleid, de kaders en het rijksinkoopstelsel. In het verantwoordingsonderzoek 2024 deden we het kabinet de volgende aanbevelingen:

- Organiseer inkoop als rijksoverheid met een meer bepalende rol voor de minister van BZK voor de verbetering van het rijksinkoopstelsel.
- Vereenvoudig en actualiseer als verantwoordelijke ministers voor wet- en regelgeving (EZK) en de coördinator inkoopstelsel (BZK) samen de wetgeving en/of inrichting van het inkoopstelsel.
- Laat de ministers van Financiën en BZK voor uniformiteit zorgen in de inkoop-systemen en financiële systemen.

In 2025 heeft de minister van BZK gewerkt aan een nieuwe rijksinkoopstrategie en aan de versterking van het rijksinkoopstelsel. Hierin worden meerdere elementen opgenomen, zoals de versteviging van de sturing vanuit BZK, optimalisering van het categoriemanagement, bundelen en verstevigen van de inkoopuitvoering en verminderen van regeldruk en bureaucratie. De minister van BZK streeft ernaar deze nieuwe inkoopstrategie en stelselherziening in 2026 met de Tweede Kamer te delen (BZK, 2026a).

Daarnaast heeft de minister van BZK in 2025 de circulaire *Grensbedragen voor procedures Aanbestedingswet 2012 onder de Europese drempelwaarden* aangepast, waardoor er minder snel verplicht aanbesteed hoeft te worden. Hiermee beoogt de minister van BZK de lastendruk bij inkoop te verminderen. Gelet op inflatiecorrectie hebben wij begrip voor deze aanpassing van de grensbedragen.

De minister van EZ is verantwoordelijk voor de aanbestedingswet- en regelgeving, die geldt voor alle aanbestedende diensten in Nederland. Dit betreft onder meer de implementatie van de Europese aanbestedingsrichtlijnen naar de nationale regelgeving en de Gids Proportionaliteit.

Wij constateren dat de aangepaste circulaire *Grensbedragen voor procedures Aanbestedingswet 2012 onder de Europese drempelwaarden* van de minister van BZK na de vorig jaar gedane aanpassing niet meer aansluit op de vereisten uit de Gids Proportionaliteit van de minister van EZ. Hierdoor kunnen opdrachten op een andere wijze gegund worden, dan volgens de Gids zou moeten.

Wij vragen de ministers van BZK en EZ om aandacht te hebben bij de door de minister van EZ toegezegde evaluatie van de Gids en hierover met elkaar in gesprek te gaan om dit op 1 lijn te krijgen. Dit sluit ook aan bij de in de brief van de secretarissen-generaal genoemde ideeën, zoals vereenvoudiging van regels en een slagvaardige overheid (SGO, 2026). Tot slot herhalen wij onze aanbevelingen uit de *Staat van de Rijksverantwoording 2024*, namelijk: coördinatie bij 1 minister, meer uniformiteit in financiële en inkoopssystemen en meer ruimte voor professioneel oordeel van de inkoper.

4.4 Zelfrapportage minister over resultaten van beleid

Inzicht in beleidsresultaten begint bij de minister: hij moet dat inzicht zelf hebben. Bijvoorbeeld door te monitoren en door te evalueren. Die informatie heeft de minister nodig om vast te kunnen stellen of hij met het beleid het gewenste doel bereikt en of dat op een doelmatige manier gebeurt. Bovendien heeft het parlement deze informatie nodig om zijn controlerende taak uit te kunnen voeren. Wij hebben voor de maatregelen in tabel 4 uitgezocht hoe de minister hierover rapporteert in zijn jaarverslag, de begroting en andere openbare bronnen van de NCG en het IMG.

Tabel 4 De bereikte resultaten, zoals de minister van BZK, de NCG en het IMG rapporteerden in openbare bronnen

Hoofddoel	Kortetermijn doel	Bedrag	Resultaat
Het zo spoedig mogelijk realiseren van veiligheid in het aardbevingsgebied in Groningen	27.825 adressen voldoen aan de veiligheidsnorm	€ 809 miljoen	18.872 adressen voldoen tot en met 2025 aan de veiligheidsnorm
Onafhankelijk, rechtvaardig, ruimhartig en voortvarend mijnbouwschade in Groningen afhandelen	182 dagen tussen indiening schade aanvraag voor fysieke schade en besluit	€ 944 miljoen	239 dagen in 2025

4.5 Taakstelling in Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk

Het kabinet-Schoof wilde bezuinigen op de apparaatsuitgaven door het aantal ambtenaren en externe inhuur te verminderen. Het kabinet legde de rijksoverheid een budgettaire taakstelling op die op loopt van € 239 miljoen in 2025 tot € 1 miljard per jaar vanaf 2029. Uitvoerende diensten en inspecties worden daarbij ontzien. Ook onderdelen van de rijksdienst die werken voor de veiligheid van Nederland hoeven niet in te krimpen.

In de miljoenennota 2025 is de taakstelling uit het regeerprogramma van kabinet-Schoof verwerkt. De apparaatstaakstelling bij de uitgaven is als volgt verdeeld bij de departementen (Financiën, 2024).

Tabel 5: Budgettaire verwerking van terugdraaien groei apparaat Rijksoverheid, in miljoenen €

Hoofdstuk	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene Zaken	-3	-6	-8	-11	-12
Koninkrijksrelaties	-1	-2	-4	-5	-5
Buitenlandse Zaken	-43	-90	-134	-179	-197
Justitie en Veiligheid	-26	-50	-75	-100	-111
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	-30	-59	-86	-114	-126
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	-20	-40	-58	-78	-86
Financiën	-22	-41	-61	-82	-92
Infrastructuur en Waterstaat	-7	-29	-47	-66	-75
Mobiliteitsfonds	-13	-13	-13	-13	-13
Deltafonds	-3	-3	-3	-3	-3
Economische Zaken	-22	-42	-62	-79	-87
Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur	-11	-19	-27	-36	-40
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	-23	-45	-68	-90	-99
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	-19	-33	-48	-63	-70
Klimaat en Groene Groei	-1	-2	-2	-3	-4
Totaal	-244	-474	-696	-922	-1020

BZK coördineert en departementen zijn verantwoordelijk voor de realisatie

De minister van BZK coördineert vanuit zijn beleids- en stelselverantwoordelijkheid voor de rijksdienst deze taakstellingsoperatie aan de hand van afgesproken gemeenschappelijke uitgangspunten. Hieraan zijn geen concrete doelen of resultaat-afspraken gekoppeld. De departementen zijn zelf verantwoordelijk voor het realiseren van de taakstelling. Elke minister heeft immers zelf het beste zicht op de mogelijkheden en gevolgen van (beleids)inhoudelijke keuzes.

Ministers verantwoorden in hun eigen begrotingen en jaarverslagen hoe zij de budgettaire taakstelling realiseren. De minister van BZK informeert de Tweede Kamer over de rijksbrede resultaten in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk (JBR). In verschillende brieven informeert de minister de Tweede Kamer over de aanpak van de taakstelling, de gemeenschappelijke uitgangspunten en de strategie.

In de *JBR 2025* is de doelstelling als volgt geformuleerd: “Het rijksbreed monitoren en rapporteren over de realisatie van de budgettaire taakstelling op de apparaatsuitgaven oplopend tot een structurele bezuiniging van bijna één miljard euro vanaf 2029.”

De minister van BZK licht in de *JBR 2025* toe dat:

- de budgetverlaging als gevolg van de taakstelling voor de komende jaren verwerkt is in de apparaatsbudgetten van de betreffende begrotingen;
- de ministeries de taakstelling voor 2025 veelal incidenteel hebben opgevangen;
- in 2025 de focus lag op plan- en besluitvorming om de taakstelling vanaf 2026 zorgvuldig te realiseren.

Ontwikkeling in aantallen medewerkers

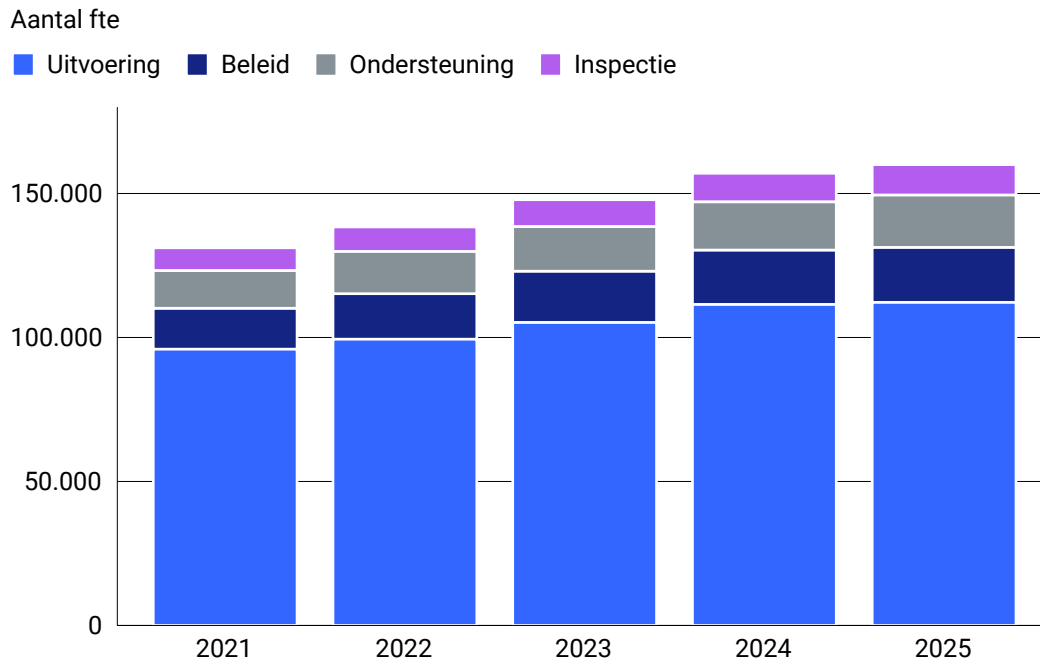
De budgettaire taakstelling kan invloed hebben op de personeelsomvang van het Rijk. Figuur 4 toont de ontwikkeling in het aantal rijksmedewerkers zoals in de *JBR 2025* is opgenomen: het aantal fte's in de ondersteuning en bij inspecties stijgt en het aantal fte's in de uitvoering en bij beleid daalt. Het totaal aantal rijksambtenaren neemt toe. Deze ontwikkeling kunnen we echter niet rechtstreeks relateren aan de taakstellingsoperatie omdat het aantal rijksmedewerkers ook wordt beïnvloed door andere factoren, zoals verambtelijking en intensiveringen.

Het is onzeker of het aantal fte uiteindelijk zal afnemen, omdat er geen sturingsdoelen zijn opgenomen voor de omvang van de Rijksoverheid (BZK, 2026b).

De minister geeft in de *JBR 2025* aan dat dit onder andere afhangt van eventuele nieuwe taken en bijbehorende groei van de formatie, en van de mate waarin externe inhuur wordt omgezet naar vaste ambtelijke functies.

Figuur 4 Personeelsomvang van het Rijk in fte per jaareinde

Aantal ambtenaren neemt nog toe, maar groei vlakt af

4.6 Totstandkoming beleidsinformatie

In deze paragraaf geven wij de uitkomsten van ons onderzoek naar de totstandkoming van de beleidsinformatie.

4.6.1 Jaarverslag 2025 van het ministerie van BZK

Wij hebben onderzocht of de beleidsinformatie in het *Jaarverslag 2025* van het ministerie van BZK betrouwbaar tot stand is gekomen. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat de totstandkoming niet betrouwbaar is.

Wij hebben ook onderzocht of de beleidsinformatie in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie. Wij stellen vast dat de beleidsinformatie niet in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie.

4.6.2 Jaarverslag 2025 van het gemeentefonds

Wij hebben onderzocht of de beleidsinformatie in het *Jaarverslag 2025* van het gemeentefonds betrouwbaar tot stand is gekomen. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat de totstandkoming niet betrouwbaar is.

Wij hebben ook onderzocht of de beleidsinformatie in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie. Wij stellen vast dat de beleidsinformatie niet in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie.

4.6.3 Jaarverslag 2025 van het provinciefonds

Wij hebben onderzocht of de beleidsinformatie in het *Jaarverslag 2025* van het provinciefonds betrouwbaar tot stand is gekomen. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat de totstandkoming niet betrouwbaar is.

Wij hebben ook onderzocht of de beleidsinformatie in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie. Wij stellen vast dat de beleidsinformatie niet in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie.

5.

Bedrijfsvoering

- SSC-ICT zorgt ervoor dat de digitale werkplekken van rijksambtenaren veilig en altijd beschikbaar zijn. Maar we weten niet hoe lang het duurt voordat de werkplekken weer beschikbaar zijn na een langdurige verstoring.
- Het kabinet-Schoof besloot de specifieke uitkeringen om te zetten naar fondsuitkeringen. Dat geeft gemeenten en provincies meer vrijheid om het geld te besteden. De minister van BZK heeft dit gecoördineerd: in 2026 zijn 8 specifieke uitkeringen omgezet.

5.1 Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering

Met ingang van het kabinet-Schoof is de verantwoordelijkheid voor volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en het Rijksvastgoedbedrijf overgegaan naar de nieuwe minister van VRO. De verantwoordelijkheid voor het herstel van Groningen is van de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) overgekomen naar de minister van BZK. Het ministerie van VRO is met minimale aanpassingen ingericht.

De minister van BZK heeft de 10 onvolkomenheden die wij 5 jaar geleden constateerden, inmiddels allemaal opgelost. Dit is het resultaat van structurele aandacht voor het oplossen van knelpunten en sturing op verbetertrajecten door onder andere een monitoringscommissie. Het betekent ook dat er door de minister nu meer ingezet kan worden op het voorkomen van tekortkomingen in de bedrijfsvoering in plaats van werken aan het oplossen hiervan. Dat doet de minister onder andere door de risico-analyse door te ontwikkelen en meer in te zetten op het gebruik ervan binnen de

organisatie. Dit jaar stellen wij 2 onvolkomenheden vast in de bedrijfsvoering van het ministerie van BZK. 1 onvolkomenheid (Rijksbreed IT-beheer) is opgelost en 1 onvolkomenheid bij de materiële inkopen van SSC-ICT is nieuw. Daarnaast is een onvolkomenheid bij het inkoopbeheer van de Nationaal Coördinator Groningen van het ministerie van EZK overgekomen.

Op grond van het *Coördinatiebesluit organisatie en bedrijfsvoering Rijksdienst* heeft de minister van BZK coördinerende bevoegdheden voor de rijksbrede niet-financiële bedrijfsvoering. Het doel hiervan is om te zorgen voor een rijksbrede eenheid, kwaliteit en efficiëntie van de bedrijfsvoering. De minister van BZK informeert de Tweede Kamer hierover in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk (JBR).

5.2 Oordeel over de bedrijfsvoering

In deze paragraaf geven wij ons oordeel over de bedrijfsvoering van het ministerie van BZK.

De onderdelen van de bedrijfsvoering van het ministerie van BZK die wij hebben onderzocht voldeden in 2025 aan de gestelde eisen, met uitzondering van 2 onvolkomenheden.

Tabel 6 *Onvolkomenheden bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*

Onvolkomenheden bij ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bestaande onvolkomenheid	2022	2023	2024	2025	
1. Inkoopbeheer Nationaal Coördinator Groningen			✗	✗	▶
Nieuwe onvolkomenheid					
2. Inkoopbeheer SSC-ICT				✗	
Opgeloste onvolkomenheid					
3. Rijksbreed IT-beheer	✗	✗	✗	✓	

- ✗ Onvolkomenheid
- ✗ Ernstige onvolkomenheid
- ✓ Opgelost: de maatregelen die zijn uitgevoerd om de onvolkomenheid op te lossen, werken

- ▶ De minister heeft afgelopen jaar vooruitgang geboekt in het oplossen van de onvolkomenheid
- || De minister heeft afgelopen jaar weinig tot geen vooruitgang geboekt in het oplossen van de onvolkomenheid

5.3 Opgeloste onvolkomenheden

5.3.1 Toezicht op rijksbreed IT-beheer gewaarborgd

De bedrijfsvoering van de rijksoverheid is grotendeels gedigitaliseerd. Als IT-systemen niet goed worden beheerd, kan een ministerie bijvoorbeeld niet garanderen dat de informatie in de systemen betrouwbaar is. Ook kunnen kwaadwillenden toegang krijgen tot systemen en gegevens daarin wijzigen of verwijderen. Of systemen kunnen uitvallen, waardoor de dienstverlening (tijdelijk) moet worden stopgezet.

Het is de taak van de minister van BZK om inzicht te verkrijgen in het rijksbreed IT-beheer. Dit is vastgelegd in het *Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021*. Daarvoor heeft de minister begin 2025 een normenkader voor rijksbreed IT-beheer vastgesteld. Hiermee heeft de minister voldoende invulling gegeven aan de kaderstellende rol.

Daarnaast heeft de minister in 2025 invulling gegeven aan de monitorende rol. Hiervoor is de minister afhankelijk van de samenwerking met de andere departementen. De doorzettingsmacht van de minister BZK is namelijk beperkt tot zijn eigen ministerie. De minister van BZK heeft een proces ingericht om op een gecoördineerde manier informatie over het IT-beheer van alle departementen te ontvangen, te analyseren en aanbevelingen te doen. In 2025 heeft dit proces goed gewerkt. Hiermee heeft de minister van BZK aangetoond dat het rijksbreed IT-beheer in 2025 voldoende is gemonitord.

5.4 Onvolkomenheden

5.4.1 Inkoopbeheer NCG: maatregelen getroffen, werking nog vaststellen

De Nationaal Coördinator Groningen (NCG) is verantwoordelijk voor het versterken van woningen in het aardbevingsgebied in Groningen. Vanaf 2025 zijn de middelen voor Herstel Groningen overgegaan van het ministerie van EZK naar het ministerie van BZK.

In het verantwoordingsonderzoek 2024 bij het ministerie van EZK constateerden we dat bij NCG meerjarige contracten niet volgens de aanbestedingsregels waren aangegaan. Hierdoor voldeed een groot deel van de inkopen niet aan de aanbestedingsregels en waren contracten niet rechtmatig aangegaan, zoals de inkoop van tijdelijke huisvesting. Dit leidde tot onzekerheden en fouten van € 153,9 miljoen en een tolerantieoverschrijding bij het ministerie van EZK van artikel 5 Een veilig Groningen met perspectief. We beoordeelden dit als een onvolkomenheid voor NCG, omdat het inkoopbeheer niet orde was.

In 2025 heeft NCG herstelacties uitgevoerd op onrechtmatige inkoopcontracten uit het verleden. Daarnaast heeft NCG maatregelen getroffen om nieuwe onrechtmatige aanbestedingen te voorkomen. Nieuwe maatregelen zijn onder meer: het invoeren van een kwaliteitsborgingsproces met interne controles en het aanscherpen en verduidelijken van het contractwijzigingsproces.

Deze nieuwe maatregelen zijn gedurende 2025 ingevoerd. NCG heeft nog niet de effectieve werking van deze maatregelen in 2025 kunnen aantonen. Wij verwachten dat de maatregelen die in 2025 zijn getroffen, in 2026 zichtbaar effect hebben.

5.4.2 Inkoop bij SSC-ICT niet op orde

Het Shared Service Center ICT (SSC-ICT) is een van de grootste dienstverleners van de rijksoverheid. Voor het leveren van ICT-diensten koopt SSC-ICT veel hardware in, zoals laptops en mobiele devices. Net als in 2024 hebben we fouten en onzekerheden aangetroffen in de inkopen van SSC-ICT. SSC-ICT heeft in de afgelopen jaren maatregelen getroffen die hebben geleid tot een verbetering van het inkoopbeheer. Ondanks deze maatregelen is er in 2025 toch in totaal voor ongeveer € 55,7 miljoen niet volgens de regels ingekocht. Dit is 30% van de materiele inkopen in 2025. Dit is meer dan vorig jaar. We beoordelen dit als een onvolkomenheid.

We zien een aantal verbeterpunten in het inkoopbeheer bij SSC-ICT en bevelen aan om de volgende acties in te zetten.

- We constateren dat het aantal personen dat zich bezighoudt met het beheer van grote contracten en het uitvoeren van inkoopprocessen van hardware beperkt is. We bevelen aan de groep uit te breiden. Een te kleine groep mensen maakt de inkoop kwetsbaar.
- Aandacht verdient ook het juist toepassen van de waiverprocedure. Deze procedure regelt dat SSC-ICT in uitzonderingssituaties mag afwijken van de aanbestedingswet.
- Ook het maken van duidelijke prestatieafspraken met leveranciers is belangrijk.
- Lopende contracten en inkooptrajecten moeten goed worden gemonitord om vast te stellen dat deze verlopen zoals contractueel is afgesproken. Een onderdeel hiervan is het uitvoeren van spendanalyses. Hierdoor kan de organisatie onder andere vaststellen of de maximale toegestane contractwaarde van nadere overeenkomsten (NOK's) niet wordt overschreden en zo onrechtmatige inkopen voorkomen.

We verwachten dat aandacht vanuit de monitoringscommissie, die toezicht houdt op de prestaties en verbeteringen, hieraan een positieve bijdrage kan leveren.

5.5 Belangrijke risico's en aandachtspunten in de bedrijfsvoering

5.5.1 Veiligheid en beschikbaarheid digitale werkplekken SSC-ICT

Rijksambtenaren hebben digitale werkplekken nodig om hun werk te kunnen doen. Met een digitale werkplek bedoelen we een digitale werkomgeving die toegang geeft tot e-mails, documenten, applicaties en andere functionaliteiten. Met een digitale werkplek kunnen ambtenaren op kantoor werken maar ook op afstand. Bijvoorbeeld door vanuit huis of andere (kantoor)locaties in te loggen via hun laptop. De meeste ministeries gebruiken de digitale werkplekken die 2 ICT-dienstverleners binnen het Rijk aanbieden. Dit zijn SSC-ICT (Shared Service Center-ICT) en DICTU (Dienst ICT Uitvoering). SSC-ICT valt onder het ministerie van BZK en leverde in 2025 ongeveer 58.000 digitale werkplekken aan 9 ministeries.¹ DICTU valt onder het ministerie van EZ en leverde in 2025 ongeveer 20.000 digitale werkplekken aan 3 ministeries.²

De veiligheid en beschikbaarheid van digitale werkplekken zijn cruciaal voor het functioneren van de rijksoverheid. Bij grote of langdurige storingen kunnen ambtenaren toegang verliezen tot e-mails, documenten, applicaties en functionaliteiten die ze nodig hebben om hun werk te kunnen doen. We zien de laatste jaren dat de kans op grote storingen toeneemt door cyberaanvallen. Dit is voor ons reden om de veiligheid en beschikbaarheid van de digitale werkplekken van SSC-ICT en DICTU te onderzoeken. In dit onderzoek hebben we ook gekeken waarom SSC-ICT én DICTU beide rijksleveranciers zijn van digitale werkplekken. Verder hebben we ook gekeken naar de prijsopbouw van de digitale werkplekken die SSC-ICT en DICTU leveren.

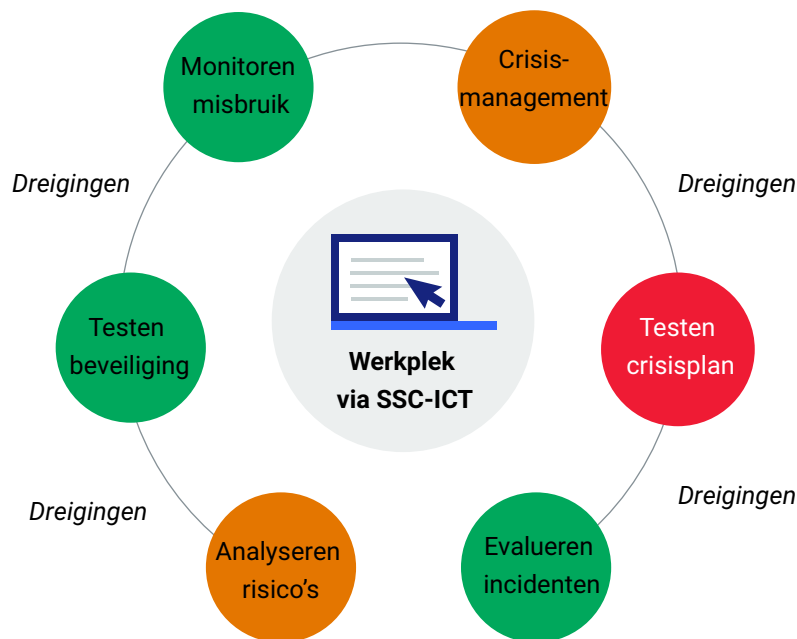
Risico weerbaarheid digitale werkplek SSC-ICT

We noemen een digitale werkplek weerbaar als deze onder alle omstandigheden beschikbaar is en alleen toegankelijk is voor de juiste personen. Als er iets misgaat, wordt dat snel opgemerkt en direct hersteld. In dit verantwoordingsonderzoek hebben we onderzocht of SSC-ICT voorbereid is op verstoringen of misbruik van de digitale werkplek. (Een beschrijving van de situatie bij DICTU is opgenomen in het verantwoordingsonderzoek ministerie van EZ.)

Figuur 5 Weerbaarheid digitale werkplek

Reactie SSC-ICT op crisis of verstoring is niet voldoende

● Voldoet aan de norm ● Voldoet deels aan de norm ● Voldoet niet aan de norm

Voldoende maatregelen tegen verstoring of misbruik van digitale werkplekken

SSC-ICT heeft de gevaren voor de digitale werkplekken in kaart gebracht. Ook zijn er beveiligingsmaatregelen om het risico op verstoring of misbruik te verkleinen. In 2025 heeft SSC-ICT via een praktijktest de beveiligingsmaatregelen voor de digitale werkplekken laten controleren. Daarnaast houdt SSC-ICT continu in de gaten of er misbruik wordt gemaakt van een werkplek of dat er ergens een verstoring is. Als er iets aan de hand is, dan neemt SSC-ICT maatregelen.

Reactie van SSC-ICT op een crisis of verstoring is niet voldoende

Het kan toch gebeuren dat SSC-ICT onverhoopt met een langdurige verstoring te maken krijgt. We wilden weten wat SSC-ICT bij zo'n onverwachte gebeurtenis doet om alles te herstellen. Hierbij hebben we gekeken of bedrijfscontinuïteitsmanagement en crisismanagement zijn ingericht. Het doel van dit management is:

- de veiligheid van medewerkers garanderen;
- schade aan de reputatie en bedrijfsvoering minimaliseren;
- de bedrijfscontinuïteit waarborgen.

Tijdens het onderzoek hebben we geconstateerd dat SSC-ICT geen formeel vastgesteld bedrijfscontinuïteitsbeleid heeft en ook geen crisismanagementplan. SSC-ICT oefent dan ook niet regelmatig om te testen hoe te reageren op een ernstige verstoring. Het is daardoor onduidelijk of SSC-ICT bij onvoorziene gebeurtenissen (tijdig) adequaat reageert. Hierdoor weten we niet hoe lang het kan duren totdat de digitale werkplekken weer beschikbaar zijn voor ambtenaren. Hiervoor vragen wij aandacht. SSC-ICT levert digitale werkplekken aan 9 ministeries en heeft de verantwoordelijkheid om de dienstverlening adequaat in te vullen. Tegelijkertijd is SSC-ICT momenteel bezig met het uitwerken van bedrijfscontinuïteitsmanagement en crisismanagement. Wij bevelen de minister van BZK aan om het verbetertraject af te ronden. In 2026 zullen we dit volgen.

Tariefverschil tussen werkplekken SSC-ICT en DICTU is groot

Rond het jaar 2000 regelden ministeries los van elkaar digitale werkplekken voor ambtenaren. In de jaren die volgden hebben 2 ministeries SSC-ICT en DICTU opgericht, na samenvoeging van diverse ICT-afdelingen van die ministeries en andere overheidsorganisaties. Het toenmalige ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft SSC-ICT in 2003 opgericht en het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in 2005 DICTU. SSC-ICT en DICTU werkten tot aan 2010 alleen voor hun 'eigen' ministeries.

Eind 2010 heeft het kabinet het *Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst* gestart. Een van de doelen van dit programma was om 1 rijksbrede ICT-dienstverlener op te richten. Alle ministeries zouden uiteindelijk gebruik moeten maken van de digitale werkplekken van SSC-ICT. In 2014 had een groot deel van de ministeries zich aangesloten bij SSC-ICT. Het ministerie van Economische Zaken,³ waar DICTU sinds 2010 onder valt, zou de digitale werkplekken van SSC-ICT ook gaan gebruiken. Het ministerie van EZ heeft in 2014 toch besloten om digitale werkplekken te laten ontwikkelen die DICTU zou gaan beheren. Inmiddels gebruiken 9 ministeries de werkplekken van SSC-ICT en 3 ministeries de werkplekken van DICTU. De ministeries van Algemene Zaken (AZ), Defensie en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) hebben los van elkaar hun werkplekdienstverlening geregeld.

In 2022 en 2023 hebben SSC-ICT en DICTU de mogelijkheden onderzocht voor samenwerking. Een uitkomst van dit onderzoek was dat DICTU zijn digitale werkplekdienstverlening aan een andere partij wilde overdragen. Volgens beide partijen zou overdracht naar SSC-ICT voordelen met zich meebrengen, zoals minder arbeidsmarktconcurrentie binnen het Rijk, een grotere inkoopkracht vanuit het Rijk en vereenvoudiging van ICT tussen ministeries. Conclusie was dat dit verder onderzocht moest worden. Dit vervolgonderzoek heeft nog niet plaatsgevonden.

De aangeboden standaard digitale werkplekken van SSC-ICT en DICTU waren tot en met 2022 in grote mate vergelijkbaar. Sinds begin 2023 verschillen ze op technisch vlak steeds meer van elkaar. Qua functionaliteiten zijn ze nog wel vergelijkbaar, maar anders dan SSC-ICT gebruikt DICTU voor een deel van zijn werkplek nu *public cloud*-diensten. In het kader van meer autonomie in infrastructuur en werkplek-omgeving, hebben DICTU en SSC-ICT in 2025 gezamenlijk het open source platform Nextcloud van een Duitse leverancier onderzocht. De centrale vraag van dit initiatief dat doorloopt in 2026 is: “Kan open source als autonoom alternatief bijdragen aan onze huidige softwarevoorzieningen?” Tevens constateren wij een groot verschil in tarieven die de ICT-dienstverleners rekenden voor een digitale werkplek in 2025. Een werkplek (account zonder laptop) kostte bij SSC-ICT ongeveer € 1.500 per jaar en bij DICTU ongeveer € 3.000 per jaar. Of dit tariefverschil te maken heeft met het verschil in technische inrichting van de werkplekken kunnen wij niet verklaren.

Tot slot

We doen geen aanbeveling om als Rijk voor een van beide digitale werkplekken te kiezen tussen de 2 verschillende organisaties binnen het Rijk.

Naast onze aanbeveling op weerbaarheid willen we ook meegeven dat het gezamenlijke initiatief Nextcloud op langere termijn bij kan dragen aan meer digitale soevereiniteit.

5.5.2 Verantwoording- en controlevoorschriften gemeentes en provincies

Controle specifieke uitkeringen

In het verantwoordingsonderzoek 2024 hebben wij aandacht gevraagd voor de wijze waarop gemeenten en provincies zich aan de rijksoverheid moeten verantwoorden over de besteding van specifieke uitkeringen en de controle daarop door de accountants van deze gemeenten en provincies. De door ons in 2023 geconstateerde onduidelijkheid in de regels voor het Rijk enerzijds en gemeentes en provincies anderzijds is in 2025 niet helemaal opgelost. Zolang de definitie en reikwijdte van het begrip financiële rechtmatigheid in de regels niet goed aansluit op die van het Rijk, blijft het risico bestaan dat de verantwoording over en controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van specifieke uitkeringen niet goed plaatsvindt. In 2025 hebben we overigens vastgesteld dat dit risico zich niet heeft voorgedaan. Accountants hebben de juiste controlewerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de specifieke uitkeringen rechtmatig zijn besteed en verantwoord. Het zou goed zijn als deze onduidelijkheid in 2026 wordt opgehelderd.

5.6 Overheveling specifieke uitkeringen naar gemeente- en provinciefonds

Overheveling specifieke uitkeringen naar gemeente- en provinciefonds

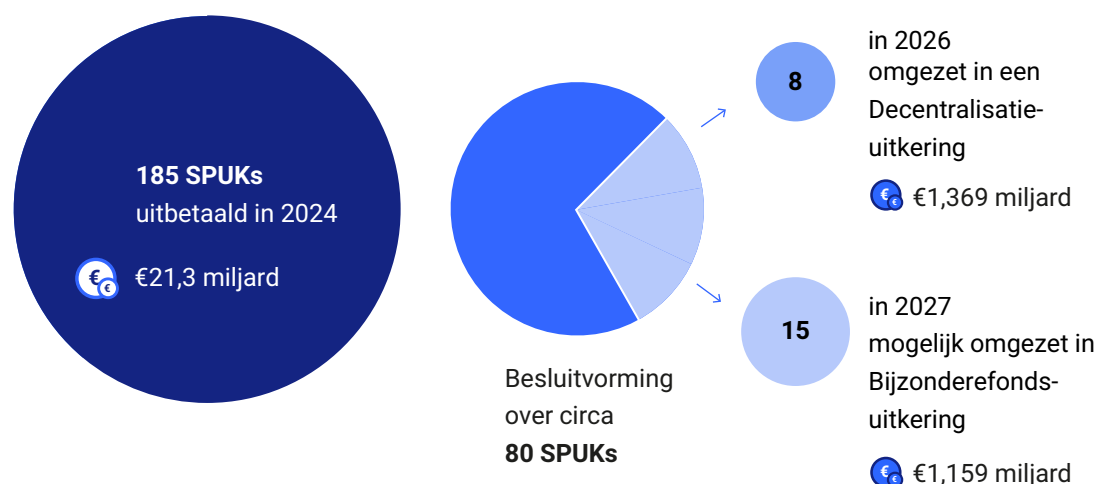
De 2 belangrijkste bronnen van inkomsten van gemeenten en provincies zijn lokale belastingen en uitkeringen van de rijksoverheid. Het geld van het Rijk komt voor een groot deel uit het gemeentefonds en het provinciefonds. De minister van BZK beheert deze fondsen samen met de minister van Financiën. Vanuit het gemeentefonds wordt geld verdeeld over gemeenten; in 2025 was dit bijna € 48 miljard. Vanuit het provinciefonds gaat geld naar de provincies; in 2025 was dit ruim € 4 miljard. Gemeenten en provincies kunnen dit geld besteden zoals ze willen. Het bestuur van deze decentrale overheden legt verantwoording af over de besteding van dit geld aan de gemeenteraad of Provinciale Staten.

Decentrale overheden krijgen daarnaast extra geld van de rijksoverheid voor bepaalde doelen, zoals jeugdzorg of het stimuleren van sport. Dit zijn de specifieke uitkeringen (SPUKs). In 2024 werden er 185 SPUKs uitgekeerd voor een totaalbedrag van € 21,3 miljard (BZK, 2025f). Gemeenten en provincies moeten dit geld besteden aan het doel waarvoor een minister het wil inzetten. Die minister wil vervolgens weten dat het geld daarvoor is gebruikt. Deze verantwoording kost tijd en geld. Het kabinet-Schoof wilde die kosten verminderen en decentrale overheden meer vrijheid geven in het beslissen waar ze hun geld aan besteden. Daarom was het kabinet van plan om de SPUKs om te zetten naar fondsuitkeringen. Ook maakte het kabinet-Schoof het minder makkelijk om nieuwe SPUKs in te stellen. In het Regeerprogramma was namelijk opgenomen dat het voortzetten van bestaande SPUKs of het toekennen van nieuwe alleen mogelijk is op basis van een kabinetsbesluit.

Om deze omzetting in goede banen te leiden hebben de ministers van BZK en Financiën een afwegingskader opgesteld (BZK, 2025g; BZK 2025h). En ze hebben in overleg met andere ministeries, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg zo'n 80 SPUKs beoordeeld. Figuur 6 laat zien dat een beperkt aantal van de SPUKs is omgezet.

Figuur 6 Overheveling van SPUKs

Beperkt aantal SPUKs overgeheveld naar gemeente- en provinciefonds

In 2026 zijn 8 SPUKs, van totaal € 1,4 miljard, omgezet naar een decentralisatie-uitkering. Dat is een vrij besteedbare uitkering uit het gemeente- of provinciefonds aan een beperkt aantal gemeenten of provincies. De verwachting is dat in 2027 15 andere SPUKs, totaal ongeveer € 1,2 miljard, bijzonderefondsuitkeringen (BFU) worden. Dit is een nieuwe fondsuitkering waarbij het mogelijk is af te wijken van de gebruikelijke verdeling van het geld uit het gemeentefonds. Om dit nieuwe type vrij besteedbare uitkering te introduceren moet de Financiële-verhoudingswet nog worden gewijzigd.

5.7 Totstandkoming bedrijfsvoeringsinformatie

In deze paragraaf geven wij de uitkomsten van ons onderzoek naar de totstandkoming van de bedrijfsvoeringsinformatie.

5.7.1 Jaarverslag 2025 van het ministerie van BZK

Wij hebben onderzocht of de bedrijfsvoeringsinformatie in het *Jaarverslag 2025* van het ministerie van BZK betrouwbaar tot stand is gekomen. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat de totstandkoming niet betrouwbaar is.

Wij hebben ook onderzocht of de bedrijfsvoeringsinformatie in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie. Wij stellen vast dat de bedrijfsvoeringsinformatie niet in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie.

5.7.2 Jaarverslag 2025 van het gemeentefonds

Wij hebben onderzocht of de bedrijfsvoeringsinformatie in het *Jaarverslag 2025* van het gemeentefonds betrouwbaar tot stand is gekomen. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat de totstandkoming niet betrouwbaar is.

Wij hebben ook onderzocht of de bedrijfsvoeringsinformatie in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie. Wij stellen vast dat de bedrijfsvoeringsinformatie niet in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie.

5.7.3 Jaarverslag 2025 van het provinciefonds

Wij hebben onderzocht of de bedrijfsvoeringsinformatie in het *Jaarverslag 2025* van het provinciefonds betrouwbaar tot stand is gekomen. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat de totstandkoming niet betrouwbaar is.

Wij hebben ook onderzocht of de bedrijfsvoeringsinformatie in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie. Wij stellen vast dat de bedrijfsvoeringsinformatie niet in strijd is met de financiële verantwoordingsinformatie.

6.

Geld gecontroleerd

De financiële informatie in een jaarverslag controleren wij op 2 punten:

- Kloppen de cijfers en is het jaarverslag goed opgebouwd (betrouwbaar en ordelijk)?
- Is het geld volgens de regels besteed (rechtmatig)?

Als cijfers niet kloppen of geld niet volgens de regels is besteed, spreken we van een *fout*. Als de minister niet voldoende kan aantonen of is besteed volgens de regels of dat de cijfers kloppen, noemen we dat een *onzekerheid*. Het is niet realistisch te verwachten dat alles goed gaat. Daarom zijn in de rijksbegrotingsvoorschriften grenzen aangegeven voor de omvang van de fouten en onzekerheden die toelaatbaar zijn. Die grenzen noemen we tolerantiegrenzen. Is het totaal van de fouten en de onzekerheden groter dan die grens, dan spreken we van een overschrijding en geven wij een negatief oordeel over de financiële informatie.

Wij controleren 3 belangrijke financiële totaalbedragen in het jaarverslag:

- het totaal van de *verplichtingen* (het totaal van de toezeggingen om in de toekomst geld uit te geven);
- het totaal van de *uitgaven en ontvangsten*;
- de *afgerekende voorschotten* (het totaal van de bedragen die in een eerder jaar als voorschot zijn betaald en in dit jaarverslag zijn verantwoord of terugbetaald).

Daarnaast controleren wij 2 aanvullende totaalbedragen:

- de totale baten en lasten van de *agentschappen*;
- de relevante posten op de *saldibalans* (het totaal van onder meer de vorderingen, de openstaande schulden en de openstaande verplichtingen).

Naast deze totaalbedragen controleren we ook de bedragen van afzonderlijke begrotingsartikelen. Het parlement bepaalt namelijk per begrotingsartikel hoeveel verplichtingen een minister mag aangaan en hoeveel geld een minister mag uitgeven. Ook kan de Tweede Kamer op dit niveau wijzigingen voorstellen. Wij controleren bij de begrotingsartikelen alleen of de verplichtingen en de uitgaven en ontvangsten volgens de regels zijn besteed.

Hierna gaan we eerst in op onze oordelen over de financiële informatie in het jaarverslag van het ministerie. Daarna gaan we in op deze oordelen bij het jaarverslag van de fondsen.

6.1 Ministerie van BZK

6.1.1 Oordelen over de financiële informatie

Samenvattend oordeel over de financiële informatie in het Jaarverslag 2025 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Negatieve oordelen bij het totaal van de verplichtingen, het totaalbedrag voor de agentschappen en bij 1 artikel

Alle totaalbedragen in de financiële verantwoording kloppen. Het geld is echter niet altijd volgens de regels besteed. Hierdoor is ons oordeel over de totaalbedragen negatief bij de verplichtingen en de agentschappen.

Voor artikel 11 verplichtingen is ons oordeel negatief.

Het ministerie van BZK bestaat uit een kerndepartement en verschillende agentschappen en uitvoeringsorganisaties. De grootste agentschappen en uitvoeringsorganisaties zijn Logius, SSC-ICT en de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG). Net als vorig jaar hebben verschillende agentschappen niet kunnen aantonen dat het geld volgens de regels is besteed. We zien hierin een stijging van € 121,3 miljoen (2024) naar € 164,8 miljoen. Ook voor artikel 11 constateren we dat niet al het geld volgens de regels is besteed. Dit heeft met name te maken met inkopen. Wij lichten dit verder toe in § 6.1.2.

Onderstaande figuur geeft de uitkomsten van onze controle weer.

Figuur 7 Financiële oordelen bij het Jaarverslag 2025 ministerie van BZK

Verantwoorde bedragen over 2025	Oordelen	Fouten en onzekerheden bij negatief oordeel
Bedragen in miljoenen €		In miljoenen €
Verplichtingen	Cijfers kloppen:	
Totaal € 4.677,0	Volgens de regels:	€ 119,8
Artikel 11 Centraal apparaat	Volgens de regels:	€ 89,6
De andere 8 artikelen	Volgens de regels:	
Uitgaven en Ontvangsten	Cijfers kloppen:	
Totaal € 6.125,6	Volgens de regels:	
Alle 9 artikelen	Volgens de regels:	
Afgerekende voorschotten	Cijfers kloppen:	
Totaal € 606,0	Volgens de regels:	
Agentschappen	Cijfers kloppen:	
Totaal € 1.858,4	Volgens de regels:	€ 164,8
Saldibalans	Cijfers kloppen:	
Totaal € 8.059,4	Volgens de regels:	

Meer cijfermatige details over onze financiële oordelen zijn opgenomen in bijlage 1.

6.1.2 Toelichting financiële oordelen

Bij de controle van de verplichtingen en samenvattende verantwoordingsstaat agent-schappen hebben wij geconstateerd dat de fouten en onzekerheden de tolerantiegrens overschrijden. In deze paragraaf lichten wij de belangrijkste problemen toe.

Verplichtingen

De grootste fouten en onzekerheden zijn geconstateerd bij de verplichtingen, namelijk een totaalbedrag van € 119,8 miljoen. Het merendeel van deze fouten en onzekerheden hebben betrekking op artikel 11 Centraal apparaat (€ 89,6 miljoen).

Bij artikel 11 is sprake van een overschrijding van de tolerantie. BZK koopt en/of huurt veel in via rijksbrede raamovereenkomsten. Dit zijn langlopende overeenkomsten met een of meerdere leveranciers over voorwaarden voor toekomstige opdrachten. Het ministerie heeft gebruikgemaakt van deze overeenkomsten, die onrechtmatig zijn afgesloten onder de verantwoordelijkheid van andere ministeries (€ 83,8 miljoen).

Samenvattende verantwoordingsstaat agentschappen

We hebben de grootse fouten en onzekerheden geconstateerd bij de controle van de samenvattende verantwoordingsstaat agentschappen, namelijk € 164,8 miljoen. De oorzaken zijn gelegen in het niet naleven van de aanbestedingswetgeving bij Logius, SSC-ICT en RvIG. Overheden moeten bij de aankoop van goederen en diensten voldoen aan wetten en regels op het gebied van aanbestedingen. Die zorgen ervoor dat verschillende partijen gelijke mogelijkheden hebben om een opdracht voor de overheid uit te kunnen voeren en het stimuleert een doelmatige inkoop.

Logius, verlengingen van verlopen contracten

Bij Logius zijn voor € 80,5 miljoen aan onrechtmatigheden geconstateerd. Logius is verantwoordelijk voor het leveren van digitale voorzieningen zoals MijnOverheid, Globe, Digipoort en DigiD. Logius maakt gebruik van externe leveranciers. Het inkoopproces heeft vertraging opgelopen. Daarom moet Logius de bestaande voorzieningen langer in de lucht houden. Dat doet Logius door gebruik te maken van contracten die al een aantal jaar zijn verlopen. Het verlengen van deze contracten is in strijd met de aanbestedingsregels. Dit is een bewuste keuze. Logius geeft zelf aan dat het verwacht in 2027 geen gebruik meer te hoeven maken van de verlopen contracten.

SSC-ICT, materiële inkopen niet op orde

Bij SSC-ICT constateren wij € 55,7 miljoen aan onrechtmatigheden. Hier zien we een stijging ten opzichte van 2024 (€ 22,6 miljoen). Er zijn verschillende oorzaken voor de onrechtmatigheden, namelijk het overschrijden van de maximale waarden van de nadere overeenkomsten (€ 38,5 miljoen) en het plaatsten van bestellingen onder een verlopen overeenkomst (€ 12,5 miljoen). Ook is in een aantal gevallen niet tijdig geconstateerd dat de prestatieverklaring op tijd is vastgesteld (€ 3,3 miljoen). Zie ook § 5.4.2.

RvIG, onterecht rechtstreeks afsluiten van een overeenkomst

Het RvIG heeft € 20,5 miljoen aan onrechtmatigheden en ook hier is sprake van een stijging ten opzichte van 2024 (€ 10,1 miljoen). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het rechtstreeks afsluiten van een overeenkomst (€ 16,3 miljoen) met een leverancier voor de levering en het beheer van de berichtendiensten binnen de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) en reisdocumenten. Deze dienstverlening zal worden ondergebracht in eigen beheer. Het RvIG verwacht dit in 2027 met uitloop naar 2028 te kunnen afronden.

6.2 Gemeentefonds

6.2.1 Oordelen over de financiële informatie

Samenvattend oordeel over de financiële informatie in het Jaarverslag 2025 van het gemeentefonds

Alle oordelen zijn positief

Alle totaalbedragen in de financiële verantwoording kloppen en het geld is volgens de regels besteed.

Ook voor de artikelen zijn onze oordelen positief.

Onderstaande figuur geeft de uitkomsten van onze controle weer.

Figuur 8 Financiële oordelen bij het Jaarverslag 2025 van het gemeentefonds

Verantwoorde bedragen over 2025	Oordelen	Fouten en onzekerheden bij negatief oordeel
Bedragen in miljoenen €		In miljoenen €
Verplichtingen	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 47.702,0	Volgens de regels: ✓	
Uitgaven en Ontvangsten	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 47.701,6	Volgens de regels: ✓	
Afgerekende voorschotten	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 26.903,9	Volgens de regels: ✓	
Saldibalans	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 208.726,4	Volgens de regels: ✓	

Meer cijfermatige details over onze financiële oordelen zijn opgenomen in bijlage 1.

6.3 Provinciefonds

6.3.1 Oordelen over de financiële informatie

Samenvattend oordeel over de financiële informatie in het Jaarverslag 2025 van het provinciefonds

Alle oordelen zijn positief

Alle totaalbedragen in de financiële verantwoording kloppen en het geld is volgens de regels besteed.

Ook voor de artikelen zijn onze oordelen positief.

Onderstaande figuur geeft de uitkomsten van onze controle weer.

Figuur 9 Financiële oordelen bij het Jaarverslag 2025 van het provinciefonds

Verantwoorde bedragen over 2025	Oordelen	Fouten en onzekerheden bij negatief oordeel
Bedragen in miljoenen €		In miljoenen €
Verplichtingen	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 4.118,3	Volgens de regels: ✓	
Uitgaven en Ontvangsten	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 4.101,8	Volgens de regels: ✓	
Afgerekende voorschotten	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 0,0	Volgens de regels: ✓	
Saldibalans	Cijfers kloppen: ✓	
Totaal € 16.588,0	Volgens de regels: ✓	

Meer cijfermatige details over onze financiële oordelen zijn opgenomen in bijlage 1.

7.

Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer

De minister van BZK heeft, mede namens de staatssecretaris van BZK op 24 april 2026 gereageerd op ons conceptrapport. De minister van BZK heeft mede namens de staatssecretaris van Financiën gereageerd op onze oordelen over het Gemeentefonds en het Provinciefonds. Hieronder geven we zijn reactie samengevat weer. De volledige reactie staat op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek-2025. We sluiten dit hoofdstuk af met ons nawoord.

7.1 Reactie minister van BZK

De minister heeft met belangstelling kennisgenomen van onze bevindingen en van onze conclusies ten aanzien van de risico's voor een goede inning en besteding van belasting- en premiegeld. Hij neemt deze risico's mee in zijn afwegingen binnen de jaarlijkse departementale risicoanalyse.

Beleidsresultaten

Voortgang schadeherstel en versterking Groningen

De minister ziet de beoordeling van de beleidsresultaten als toereikend als een belangrijke bevestiging van de ingezette koers. De minister herkent dat er in de uitvoering bewust voor is gekozen om zorgvuldigheid zwaarder te laten wegen dan snelheid. De minister onderschrijft dat wat betreft het vertrouwen en de tevredenheid van bewoners nog winst is te boeken, en dat verbetering tijd nodig heeft. De minister geeft aan de ontwikkeling van de tevredenheid en het vertrouwen de komende jaren nauwgezet te zullen blijven volgen.

De minister geeft aan uiterste terughoudendheid te blijven betrachten bij het voorstellen van beleidswijzigingen, omdat de schade- en versterkingsoperatie gebaat is bij rust en stabiliteit.

Rijksbreed Inkopen

Als het gaat om het opvolging geven aan de aanbevelingen over het Rijksinkoopstelsel, geeft de minister aan dat daarover goed contact is geweest met de Algemene Rekenkamer. BZK heeft in 2025 ingezet op versteviging en vereenvoudiging van het Rijksinkoopstelsel. De nieuwe visie op Rijksinkoop en de beoogde herinrichting van het inkoopstelsel worden momenteel in besluitvorming gebracht. Hierbij wordt nauw aangesloten op de opgaven vanuit de Slagvaardige Overheid. Om regeldruk tegen te gaan wordt contact onderhouden met het Ministerie van EZK, en samen met het Ministerie van Financiën wordt gezocht naar meer uniformiteit in inkoopssystemen.

Taakstelling

Wat betreft de apparaatstaakstelling vindt de minister het positief dat in 2025 de eerste stappen zijn gezet. De minister deelt de conclusie dat er enkel algemene doelen zijn geformuleerd. Het huidige kabinet, onder coördinatie van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, zet in op een slagvaardige overheid en werkt zo aan vermindering van het aantal ambtenaren en externe inhuur. De minister stelt hierbij concrete doelen te formuleren.

Bedrijfsvoering

Onvolkomenheden

De minister is blij dat de onvolkomenheid op Rijksbreed IT-beheer is opgelost en dat de verbeteringen op het gebied van inkoopbeheer door NCG positief worden beoordeeld. In 2026 worden de verbeteringen voortgezet. De minister deelt de conclusies met betrekking tot inkoop bij SSC-ICT en neemt de aanbevelingen om de onvolkomenheid op te lossen volledig over.

Veiligheid en beschikbaarheid digitale werkplekken SSC-ICT

De minister deelt onze mening dat de veiligheid en beschikbaarheid van digitale werkplekken cruciaal is voor het functioneren van de rijksoverheid en onderkent dat de afgelopen jaren de kans op grote verstoringen aanzienlijk is toegenomen. De minister onderschrijft onze constatering dat SSC-ICT voldoende maatregelen heeft genomen tegen verstoring of misbruik, maar dat het onduidelijk is hoelang het duurt voordat de digitale werkplekken weer beschikbaar zijn na een eventuele langdurige verstoring. De minister onderschrijft ook de aanbevelingen. SSC-ICT heeft in 2025 een programma opgestart voor het uitwerken van bedrijfscontinuïteits-management

en crisismanagement en het regelmatig oefenen daarvan. Daarnaast onderkent de minister de noodzaak van meer soevereiniteit en noemt Nextcloud als één van de te onderzoeken alternatieven. In het kader van soevereiniteit blijft SSC-ICT vooralsnog gebruikmaken van dataopslag in het eigen Overheidsdatacenter.

Verantwoording- en controlevoorschriften gemeenten en provincies

In reactie op de door ons geconstateerde onduidelijkheid in de regelgeving voor verantwoording- en controlevoorschriften van gemeentes en provincies, merkt de minister op dat deze weliswaar anders is geformuleerd, maar aansluit op die voor het Rijk. De minister stelt dat de definities geen wezenlijke verschillen bevatten en dat hij uit de verantwoording van de decentrale overheden opmaakt dat zij geen onduidelijkheid ervaren.

Overheveling specifieke uitkeringen naar gemeente- en provinciefonds

De minister geeft aan dat het terughoudend omgaan met het instellen of verlengen van specifieke uitkeringen is bedoeld om controle- en administratieve lasten te beperken en de beleids- en bestedingsvrijheid van medeoverheden te bevorderen. In de herziening van de Financiële-verhoudingswet wordt de bijzondere fondsuitkering geïntroduceerd. Deze nieuwe uitkeringsvorm kan volgens de minister een goed alternatief bieden voor de specifieke uitkering.

Financiële informatie

Financiële verplichtingen

De minister herkent zich in ons oordeel over de financiële verplichtingen. Hij geeft aan zich in te spannen om de overschrijdingen waar beïnvloedbaar te voorkomen, maar ten minste te verminderen.

Gemeentefonds (B) en provinciefonds (C)

Mede namens de staatssecretaris van Financiën reageert de minister dat we tot hun genoegen positief hebben geoordeeld over de financiële verantwoordingsinformatie van het Gemeentefonds en het Provinciefonds.

Tot slot

De minister sluit zijn reactie af met het uitspreken van zijn waardering voor onze goede samenwerking en het geschetste beeld van een positieve trend voor wat betreft zijn bedrijfsvoering. Hij geeft aan dat dit nogmaals benadrukt dat hij oog moet houden voor de meetbaarheid en de maatschappelijke effecten van zijn beleid.

7.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

Met instemming stellen we vast dat de minister van BZK zich herkent in onze conclusies wat betreft de voortgang schadeherstel en versterking Groningen. Wij willen benadrukken dat we de uitvoering van het gevoerde beleid in 2025 hebben beoordeeld. De ingezette koers, het 'milder, menselijker en makkelijker' uitvoeren van de operatie, is een politieke keuze. Ons oordeel heeft geen betrekking op deze politieke keuze als zodanig.

Wij vinden het positief dat de minister onze aanbevelingen omarmt over veiligheid en beschikbaarheid van digitale werkplekken SSC-ICT, het inkoopbeheer NCG, en het inkoopbeheer SSC-ICT. Wij zien concrete voorstellen over de versteviging en herinrichting van het rijksinkoopstelsel, waarin de minister onze aanbevelingen uit het verantwoordingsonderzoek 2024 inpast, met belangstelling tegemoet.

Bijlagen

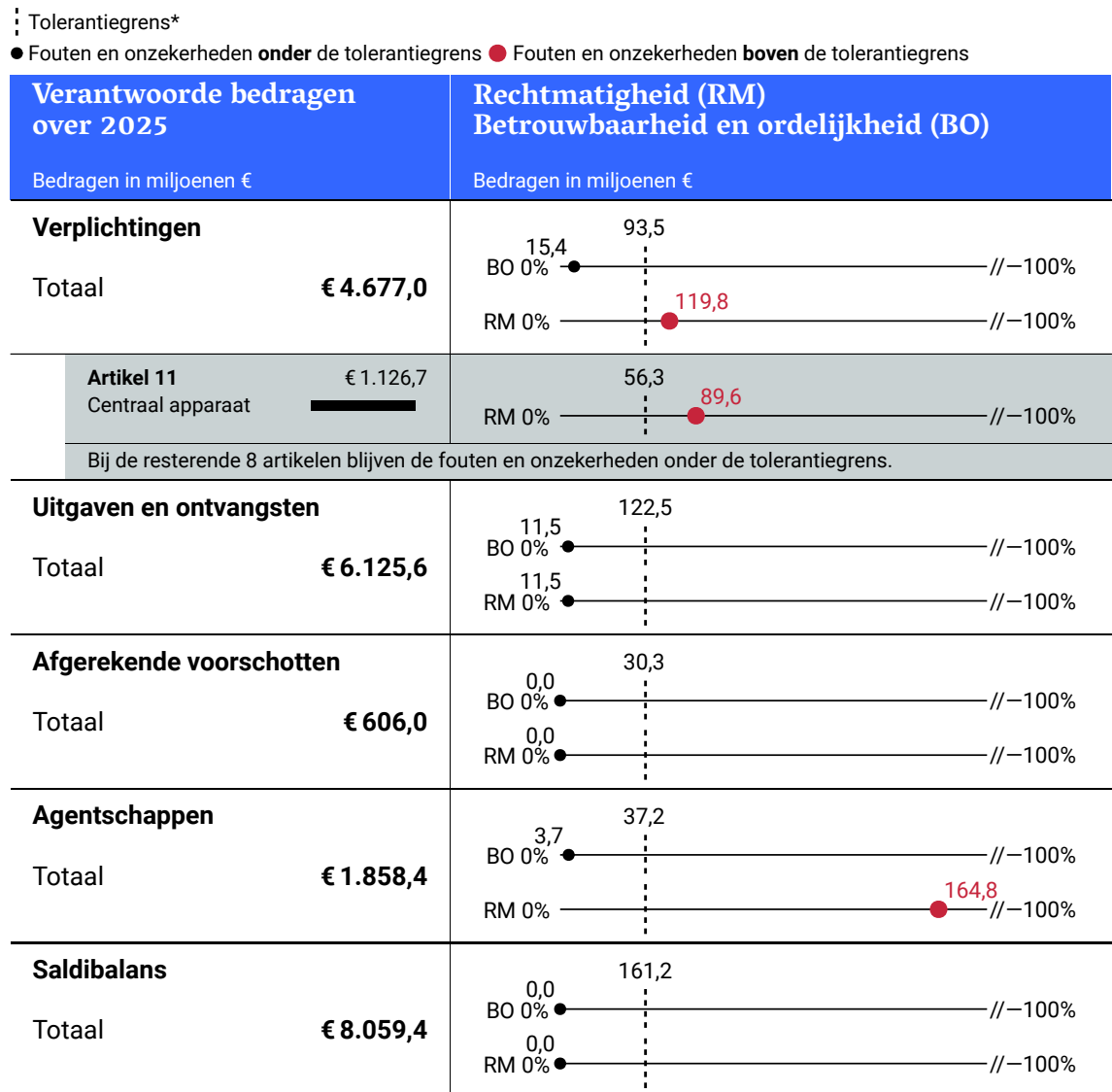
Bijlage 1 Overzicht fouten en onzekerheden ministerie van BZK, gemeentefonds en provinciefonds 2025

De hierna volgende figuren geven cijfermatige details over onze financiële oordelen.

- Aan de linkerkant staan de verantwoorde bedragen.
- Voor elk verantwoord bedrag is een tolerantiegrens aangegeven voor de omvang van fouten en onzekerheden die we toelaatbaar vinden. Dit zijn de bedragen bij de verticale, gestippelde lijn.
- Met een kleine bol is de omvang van de fouten en onzekerheden geplot. Wanneer de fouten en onzekerheden onder de tolerantiegrens blijven is de bol zwart gekleurd. Wanneer de fouten en onzekerheden de tolerantiegrens overschrijden, is de bol rood gekleurd en is ons oordeel negatief.

Figuur 10 Detailinformatie financiële oordelen bij het Jaarverslag 2025 van het ministerie van BZK

Fouten en onzekerheden bij Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties

* Voor het beoordelen van fouten en onzekerheden hanteren we een tolerantiegrens gebaseerd op de omvang van het verantwoorde bedrag

Figuur 11 Detailinformatie financiële oordelen bij het Jaarverslag 2025 van het gemeentefonds

Fouten en onzekerheden bij Gemeentefonds

⋮ Tolerantiegrens*

● Fouten en onzekerheden **onder** de tolerantiegrens ● Fouten en onzekerheden **boven** de tolerantiegrens

Verantwoorde bedragen over 2025		Rechtmatigheid (RM) Betrouwbaarheid en ordelijkheid (BO)	
Bedragen in miljoenen €		Bedragen in miljoenen €	
Verplichtingen			
Totaal	€ 47.702,0	0,0 954,0 BO 0% ● 15,6 RM 0% ● // -100% // -100%	
Uitgaven en ontvangsten			
Totaal	€ 47.701,6	0,0 954,0 BO 0% ● 0,0 RM 0% ● // -100% // -100%	
Afgerekende voorschotten			
Totaal	€ 26.903,9	0,0 1.345,2 BO 0% ● 0,0 RM 0% ● // -100% // -100%	
Saldibalans			
Totaal	€ 208.726,4	0,0 1.000,0 BO 0% ● 0,0 RM 0% ● // -100% // -100%	

* Voor het beoordelen van fouten en onzekerheden hanteren we een tolerantiegrens gebaseerd op de omvang van het verantwoorde bedrag

Figuur 12 Detailinformatie financiële oordelen bij het Jaarverslag 2025 van het provinciefonds

Fouten en onzekerheden bij Provinciefonds

⋮ Tolerantiegrens*

● Fouten en onzekerheden **onder** de tolerantiegrens ● Fouten en onzekerheden **boven** de tolerantiegrens

Verantwoorde bedragen over 2025		Rechtmatigheid (RM) Betrouwbaarheid en ordelijkheid (BO)	
Bedragen in miljoenen €		Bedragen in miljoenen €	
Verplichtingen			
Totaal	€ 4.118,3	0,0 BO 0% ● 82,4 RM 0% ● // -100%	
Uitgaven en ontvangsten			
Totaal	€ 4.101,8	0,0 BO 0% ● 82,0 RM 0% ● // -100%	
Afgerekende voorschotten			
Totaal	€ 0,0	0,0 BO 0% ● 0,0 RM 0% ● // -100%	
Saldibalans			
Totaal	€ 16.588,0	0,0 BO 0% ● 331,8 RM 0% ● // -100%	

* Voor het beoordelen van fouten en onzekerheden hanteren we een tolerantiegrens gebaseerd op de omvang van het verantwoorde bedrag

Bijlage 2 Over het verantwoordingsonderzoek

In ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek beoordelen wij de jaarverslagen die de ministers op Verantwoordingsdag aanbieden aan de Staten-Generaal. Wij onderzoeken ook per begrotingsjaar de bedrijfsvoering en beleidsresultaten van de ministeries. De resultaten van ons onderzoek leggen wij vast in een rapport per jaarverslag (artikel 7.14 CW 2016, 1e lid).

Wij voeren ons onderzoek uit op basis van de internationale principes en standaarden voor rekenkamers (International Standards of Supreme Audit Institutions, ISSAI's). Deze zijn onderdeel van het INTOSAI Framework of Professional Pronouncements (IFPP; zie <https://www.issai.org>). Bij het toepassen van de ISSAI's houden wij rekening met de comptabele regelgeving en de inrichting van het Nederlandse controlebestel waarin de Auditdienst Rijk (ADR) als intern controleur het jaarverslag certificeert. Voor haar oordeel maakt de Algemene Rekenkamer zoveel mogelijk gebruik van de resultaten van de werkzaamheden van de ADR volgens de Comptabiliteitswet 2016.

Een uitgebreide methodologische verantwoording staat op <https://www.rekenkamer.nl/onderwerpen/v/verantwoordingsonderzoek/over-dit-onderzoek>

U vindt hier meer informatie over onze onderzoeken naar de beleidsresultaten, de bedrijfsvoering en de financiële informatie.

Algemeen

De gegevens die zijn gebruikt voor figuur 1 en tabel 5 zijn gebaseerd op gegevens van het ministerie van Financiën. De Algemene Rekenkamer heeft deze gegevens niet gecontroleerd.

Beleidsresultaten

In ons onderzoek naar de beleidsresultaten gaat het vooral om de vraag of burgers en samenleving waar voor hun geld krijgen en of de ministers het parlement hierover voldoende informeren. Wij selecteren de beleidsterreinen voor onze onderzoeken op basis van risicoanalyse en maatschappelijke relevantie. Wij onderzoeken of:

- het beleid doeltreffend en doelmatig is (artikel 7.16 CW 2016);
- de niet-financiële verantwoordingsinformatie in het jaarverslag over het beleid voldoet aan de norm van betrouwbare totstandkoming en of deze niet strijdig is met de financiële verantwoordingsinformatie (artikel 3.9 CW 2016).

In ons opvolgonderzoek naar de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie in Groningen (§ 4.2) hebben we getoetst in hoeverre het gevoerde beleid van de minister voldoet aan de normen die wij hanteren. Op grond daarvan hebben we een oordeel gegeven: goed, toereikend, matig, zorgelijk of zeer zorgelijk. Bij dit oordeel toetsen we de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid en de resultaten ervan voor burgers en samenleving. We houden hierbij ook rekening met de context. Dat kan de ernst van de maatschappelijke gevolgen zijn, maar ook of er bijvoorbeeld sprake was van een plotselinge crisis die de rijksoverheid overviel. Waar dat van belang is, vermelden wij de normen die wij hebben gehanteerd.

Met dit onderzoek hebben we gekeken of de voortgang van de herstel- en versterkingsoperatie en de maatregelen in het kader van Nij Begun het afgelopen jaar conform verwachting is. We hebben de volgende onderzoeksvragen gehanteerd:

- Verloopt de voortgang van de versterkingsoperatie en de schadeafhandeling volgens planning?
- Zijn er het afgelopen jaar aanpassingen geweest die leiden tot meer vertraging en/of onduidelijkheid voor bewoners met betrekking tot de versterkingsoperatie en schadeafhandeling?
- Verloopt de voortgang in de uitvoering van de 11 onderzochte maatregelen (uit de brief Nij Begun van 25 april 2023, zie hieronder) volgens planning?
- Heeft de minister zicht op of het beleid milder, menselijker en makkelijker wordt?

De 11 maatregelen die we hebben onderzocht zijn:

- Maatregel 2. Duidelijkheid over het gebied waar schade wordt vergoed
- Maatregel 3. Stoppen met onderzoek naar causaliteit van schades en met de trillingstool
- Maatregel 4. Het IMG lost knelpunten proactief op
- Maatregel 5. Vaker keuze voor schadeafhandeling met vaste vergoeding
- Maatregel 6. Herhaalde schades worden voorkomen met duurzaam schadeherstel
- Maatregel 10. Gebiedsgerichte crisisaanpak voor versnelling van de versterking
- Maatregel 11. De NCG maakt de uitvoering van de versterking meer mensgericht
- Maatregel 12. Meer maatwerk om verschillen tegen te gaan
- Maatregel 21. Meer zeggenschap en betere informatie
- Maatregel 22. Betere ondersteuning door IMG en NCG met één loket
- Maatregel 28. Woningen die nog versterkt moeten worden aardgasvrij(-gereed) maken

In het onderzoek hebben we onder meer de volgende normen gebruikt:

- Er is een planning met duidelijke mijlpalen voor de versterkingsoperatie en de schadeafhandeling.
- De versterkingsoperatie en schadeafhandeling verlopen volgens planning.
- Aanpassingen in het beleid leiden niet tot meer vertraging en/of onduidelijkheid voor bewoners.
- De maatregelen zijn nader uitgewerkt.
- Er is een planning voor de uitwerking en uitvoering van de maatregelen.
- De uitvoering van de maatregelen verloopt volgens planning.
- De 3 termen ‘milder, menselijker en makkelijker’ zijn uitgewerkt en geoperationaliseerd.
- De staatssecretaris monitort of het beleid milder, menselijker en makkelijker wordt.

We hebben in het onderzoek onder andere gebruikgemaakt van Kamerbrieven, voortgangsrapportages, onderzoeksrapporten, dashboards, websites van IMG en NCG en interne documenten van BZK, IMG en NCG, zoals memo's en monitors. Voor de productiecijfers van NCG van 2022-2024 baseren we ons op ons verantwoordingsonderzoek over 2024 van EZK. Ook hebben we interviews gehouden met ambtenaren van BZK, IMG en NCG.

Financiële informatie – Slotwet

Soms bevat de slotwet hogere bedragen dan het parlement eerder via begrotingswijzigingen heeft goedgekeurd. Het parlement kan de slotwet, en daarmee de daarin opgenomen overschrijdingen, goedkeuren, maar is daartoe niet verplicht. Wanneer er sprake is van dergelijke overschrijdingen, gelden onze oordelen onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring van de slotwet. Keurt het parlement de slotwet niet goed, dan moeten wij onze oordelen over de financiële verantwoordingsinformatie mogelijk herzien.

Bijlage 3 Literatuur

Algemene Rekenkamer (2025a). *Rapport bij het Jaarverslag 2024 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII)*. Den Haag: eigen beheer. Bijlage bij Kamerstuk 36 740 (XIII), nr. 2. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025.

Algemene Rekenkamer (2025b). *Staat van de rijksverantwoording 2024*. Den Haag: eigen beheer.

Algemene Rekenkamer (2026). *Blik op Nederland: Dashboard Doelen en Resultaten*.

BZK (2025a) *Kamerbrief Beleidsdoorlichting Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 30 985, nr. 67.

BZK (2025b) *Kamerbrief Beleidsreactie Evaluatie Rijksinkoopstrategie Inkopen met Impact*. Brief van 10 oktober 2025.

BZK (2025c). *Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2024*. Den Haag: eigen beheer.

BZK (2025d). *Kamerbrief Vernieuwing van de Rijksdienst*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 31 490, nr. 359.

BZK (2025e). *Kamerbrief Vernieuwing van de Rijksdienst*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 31 490, nr. 391.

BZK (2025f). *Kamerbrief Onderhoudsrapport Specifieke Uitkeringen (OSU) 2024*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 36600B, nr. 46.

BZK (2025g) *Kamerbrief over vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeente- en het provinciefonds voor het jaar 2025*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 36 600 B, nr. 21.

BZK (2025h) *Kamerbrief over vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeente- en het provinciefonds voor het jaar 2026*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 36 800 B, nr. 14.

BZK (2026a). *Verslag van een schriftelijk overleg Vernieuwing van de Rijksdienst*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 31 490, nr. 393.

BZK (2026b). *Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2025*. Den Haag: eigen beheer.

BZK (2026). Wetsvoorstel Bevorderen integriteit decentraal bestuur naar de Tweede Kamer, 23 januari 2026. <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/01/23/wetsvoorstel-bevorderen-integriteit-decentraal-bestuur-naar-de-tweede-kamer>

CAO Rijk. (2025). *Integriteitscommissie Rijk van start*, 5 november 2025. <https://www.caorijk.nl/actueel/nieuws/2025/11/05/integriteitscommissie-rijk-van-start>

EZK (2023). *Nij Begun, op weg naar erkenning, herstel en perspectief. Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 35 561, nr. 17, Den Haag: eigen beheer.

EZK (2023). Parlementaire enquête aardgaswinning in Groningen. *Brief van de minister-president, minister van Algemene Zaken en de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 35 561, nr. 17.

Financiën (2024). *Verticale toelichtingen Miljoenennota 2025*. <https://www.rijksfinancien.nl/>

IMG (2025). *Bouwen aan Vertrouwen. Wat vinden aanvragers belangrijk in de dienstverlening van het IMG?*, mei 2025.

IMG (2026). *Jaarverslag 2025*.

Kabinet-Schoof (2024). *Regeerprogramma Uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet*, 13 september 2024. Bijlage bij Kamerstuk 36 471, nr. 96. Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024.

NCG (2025). *Bewonerstevredenheidsonderzoek NCG 2025*.

NCG (2026). NCG-rapportage december 2025, 17 februari 2026 <https://www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/documenten/2026/02/17/rapportage-december-2025>

NCG (2026). *Jaarverslag 2025*.

SGO (2026). *Realisatie regeerakkoord*. Brief van de voorzitter van het overleg van secretarissen-generaal, 6 maart 2026.

Bijlage 4 Begrippenlijst

Een toelichting op veel voorkomende begrippen die we in onze rapporten gebruiken staat op: <https://www.rekenkamer.nl/onderwerpen/v/verantwoordingsonderzoek/begrippenlijst>

Bijlage 5 Eindnoten

- 1 Dit waren de ministeries BZK, Financiën, IenW, JenV, SZW, VWS, BZ, Asiel en Migratie en VRO.
- 2 Dit waren de ministeries EZ, LNV en KGG.
- 3 Het toenmalige ministerie van LNV is in 2010 samengevoegd met het ministerie van EZ. Dit is het geval geweest tot en met 2017. Vanaf 2010 tot op heden heeft DICTU digitale werkplekken geleverd aan EZ en LNV.

De volgende tekstdelen zijn aangepast nadat het conceptrapport is aangeboden aan de minister van BZK voor bestuurlijk wederhoor. Het gaat hier om feitelijke verbeteringen van de tekst in het rapport. Redactionele aanpassingen zijn niet in onderstaande lijst opgenomen.

- In § 4.1 en § 4.4 is het bedrag voor de versterkingsoperatie aangepast naar € 809 miljoen op basis van het jaarverslag NCG 2025.

Algemene Rekenkamer

Postbus 20015

2500 EA Den Haag

070 342 44 00

voorlichting@rekenkamer.nl

www.rekenkamer.nl

De tekst in dit document is

vastgesteld op 8 mei 2026.

Dit document is op 20 mei 2026

aangeboden aan de

Tweede Kamer.

Den Haag, mei 2026